

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
Egészségtudományi Kar

VII. ZALAEGERSZEGI NEMZETKÖZI EGÉSZSÉGTURIZMUS KONFERENCIA

2024. március 1.

ABSZTRAKT KÖTET /ABSTRACTS

VII. ZALAEGERSZEGI NEMZETKÖZI EGÉSZSÉGTURIZMUS KONFERENCIA ABSZTRAKTKÖTET

A konferencia tudományos bizottságának tagjai:

Prof. dr. Boncz Imre
dr. Ágoston István
dr. Varga Zoltán

A konferencia szervezőbizottságának tagjai:

dr. Varga Zoltán (elnök)
dr. Ágoston István
Csákvári Tímea
Prof. dr. Boncz Imre

A konferencia fővédnökei:

dr. Takács Péter, egészségügyért felelős államtitkár, Belügyminisztérium
Balaicz Zoltán, Zalaegerszeg Megyei Jogú Város polgármestere
Prof. dr. Ács Pongrác, Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar Dékánja

A konferencia szervezésében közreműködő szervezetek:

Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar Egészségbiztosítási Intézet
Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar Zalaegerszegi Képzési Központ
Zalaegerszeg Felsőfokú Oktatásáért Közalapítvány

A kiadványt szerkesztette:

Csákvári Tímea
dr. Varga Zoltán
Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar Egészségbiztosítási Intézet

ISBN: 978-963-626-243-3

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM EGÉSZSÉGTUDOMÁNYI KAR

VII. INTERNATIONAL HEALTH TOURISM CONFERENCE OF ZALAEGERSZEG

Members of the Scientific Committee:

Prof. dr. Imre Boncz

dr. István Ágoston

dr. Zoltán Varga

Members of the Organizing Committee:

dr. Zoltán Varga (chair)

dr. István Ágoston

Tímea Csákvári

Prof. dr. Imre Boncz

Chair patrons of the Conference:

dr. Péter Takács, State Secretary for Health, Ministry of Interior

Zoltán Balaicz, Mayor, City of Zalaegerszeg

Prof. dr. Pongrác Ács, Dean, Faculty of Health Sciences, University of Pécs

Organizations contributing to the Conference:

Institute of Health Insurance, Faculty of Health Sciences, University of Pécs

Zalaegerszeg Campus, Faculty of Health Sciences, University of Pécs

Public Foundation for Higher Education of Zalaegerszeg

Edited by:

Tímea Csákvári

dr. Zoltán Varga

Institute of Health Insurance, Faculty of Health Sciences, University of Pécs

ISBN: 978-963-626-243-3

FACULTY OF HEALTH SCIENCES, UNIVERSITY OF PÉCS

Tartalomjegyzék

Előszó	7
Prologue	8
PLENÁRIS SZEKCIÓ / PLENARY SECTION	9
Egészségturizmus Kárpátalján – múlt, jelen, jövő	10
<i>Dr. Berghauer Sándor, Dr. Fodor Gyula, Dr. Tóth Attila</i>	
Fürdővárosok gyógytényezőinek regionális egyenlőtlenségei	11
<i>Dr. habil. Szabó Zoltán</i>	
1. SZEKCIÓ / SECTION 1	12
A hazai gyógyturizmus fejlődése, kihívásai és kutatási lehetőségei napjainkban	13
<i>Helmeczi Gabriella</i>	
Hogyan változtatta meg az utazási szokásokat a Covid járvány	14
<i>Palkovics Krisztina, dr. Varga Zoltán</i>	
A fogászati turizmus szerepe Magyarország egészségturizmusában	15
<i>Dr. habil. Remenyik Bulcsú, Dr. habil. Szabó Lajos, Dr. Feketéné Benkó Kata, Balogh Andrej, Vetró Richárd</i>	
Két fürdőváros és a Data Lake alapú elemzés lehetőségei	16
<i>Dr. Szalók Csilla, Tóbel Szonja</i>	
A gyógynövényturizmus hazai megjelenése	17
<i>Pásztk Norbert</i>	
Hogyan tudják finanszírozni az intézményesített magán megtakarítások az egészségturizmust?	18
<i>dr. Lukács Marianna</i>	
Fürdők Hévízen a római kortól a kora újkorig	19
<i>Őriné dr. Bilkei Irén PhD</i>	
A természet terápiája: helyi kultúrára alapozott wellness turizmus Japánban	20
<i>Dr. Pécsék Brigitta</i>	
2. SZEKCIÓ / SECTION 2	21
A Fair play Attitűd Skála (EAF-HU) magyarországi validációja	22
<i>Dr. Hideg Gabriella</i>	
Attitűdvizsgálat a COVID-19-hez kapcsolódó digitális innovációk kapcsán egészségügyi dolgozók és páciensek körében	23
<i>Biró Borbála</i>	
A speciális passzív aquaterápiákban rejlő lehetőségek a Water Lotus Pillow & Palm koncepció és technika hazai bevezetése során	24
<i>Szalai Emese, Hadar Dabush</i>	
A szeméthegeyen innen és túl: Hulladékgazdálkodás az egészségügyben	25
<i>Salamon András, Beleznai Viktória</i>	
Fenntartható turizmus vizsgálata	26
<i>Dr. Varga Zoltán, Molnárné Csákvári Tímea, Palkovics Krisztina</i>	

Szendrey Emlékház a szellemi rekreáció szolgálatában.....	27
<i>Szanati Angéla</i>	
Szendreyek nyomában – egy tematikus út kialakítása Keszthelyen	28
<i>Dr. Lukács Gábor, Szanati Angéla</i>	
Zöld Innovációk az Utolsó Pillanatban: Környezettudatos 'Last Mile Delivery' a Fenntartható Jövőért	29
<i>Horváthné Tóth Bettina, Tóth Olivér, Dr. Varga Zoltán, Szép Hedvig</i>	
3. SZEKCIÓ / SECTION 3	30
Az egészségturizmus életminőségre gyakorolt hatása	31
<i>Baksai Tímea</i>	
Gimnazisták étkezési szokásai, húsmentes táplálkozási irányzatokkal kapcsolatos ismereteik és az ezt befolyásoló tényezők felmérése	32
<i>Szerb Katalin, Szántóri Patricia, Dr. Filó Csilla Ildikó</i>	
Az életmód, életelégedettség és a rekreációs szokások vizsgálata hazai és külföldi mintán	33
<i>Tömő Zsolt, Herczeg Viktória, Dr. Beke Szilvia</i>	
Emlőszűrőssel szembeni attitűd vizsgálat a Tolna vármegyében élő nők körében	34
<i>Nagy Mercédesz, Dr. Vajda Réka</i>	
Speciális táplálkozási szükségletekkel rendelkezők, mint az egészségturizmus „új” célcsoportja	35
<i>Dr. Beke Szilvia</i>	
Egészségmagatartás vizsgálata e-sportolók körében	36
<i>Hunyadi Kimberli, Dr. Cselik Bence</i>	
Egy multinacionális vállalat egészségmegőrző programjának hatékonyságának vizsgálata.....	37
<i>Dr. Cselik Bence, Grozdics Anett, Dr. Borsos Ágnes, Dr. Girán János, Tumpek Nikolett</i>	
Értérendszer és az egészségi állapot kapcsolata.....	39
<i>Dinnyés Katalin Julianna, dr. Pusztafalvi Henriette PhD</i>	
4. SZEKCIÓ / SECTION 4	40
Balneoterápiás gyógymódok regionális különbségei a hazai egészségturizmusban.....	41
<i>Dr. Hojcska Ágnes Erzsébet, Dr. habil. Szabó Zoltán, Prof. Dr. Bujdosó Zoltán</i>	
Az allergiamenedszent problémái és jó gyakorlatok a HoReCa szektorban Magyarországon.....	43
<i>Dr. Lugasi Andrea, Szegedyné Dr. Fricz Ágnes, Dr. Soós Gabriella</i>	
Az afázia zeneterápiája.....	45
<i>Juhos-Kiss Eszter, dr. Pusztafalvi Henriette PhD</i>	
Fájdalmas menstruáció kezelése fizioterápiás módszerekkel egyetemisták körében.....	46
<i>Beleznai Viktória, Kalocsai Luca, Salamon András, dr. Császár Gabriella PhD</i>	
A rezveratrol emberi szervezetre gyakorolt kedvező hatásai - A borban rejlő polifenol.....	47
<i>Szép Hedvig, Németh- Gyenese Vivien, Sió Eszter, Horváthné Tóth Bettina</i>	

Életmód és állapot összefüggései – funkcionális mozgásminták és a nonspecifikus deréktáji panaszok összefüggéseinek vizsgálata fiatal felnőttek körében	48
<i>Kasza Blanka Bernadett, Nákity Kinga, Dr. Finta Regina, Kovács Zita, Dr. Sági Mariann, Dr. Domján Andrea</i>	
Endometriózis és Életminőség: Egészségmagatartás a Fájdalom Intenzitásának Csökkentése érdekében	49
<i>Szántóri Patricia, Prof. Dr. Boncz Imre, Dr. Vajda Réka</i>	
Magyarországi egészségbiztosítási kiadások elemzése a leggyakrabban előforduló infertilitás kórképhez kapcsolódóan	50
<i>Pónusz-Kovács Dalma, Sántics-Kajos Luca, Dr. Pónusz Róbert, Dr. Elmer Diána, Csákvári Tímea, Dr. Boncz Imre</i>	
5. SZEKCIÓ / SECTION 5	51
Betegutak vizsgálata ritka betegséggel élők körében	52
<i>Kiss Zsoltné, Dr. Karácsony Ilona Hajnalka PhD</i>	
A gravidák várandósgondozással kapcsolatos tájékozottságának, complaine-nek felmérése az egészségműveltség tükrében	53
<i>Dr. Karácsony Ilona PhD, Németh-Herczeg Kitti</i>	
Újra visszatérés a COVID utáni életbe – iskolai szociális munkások tapasztalatai a mindennapi élettel kapcsolatban a gyermekek/ fiatalok szemüvegén keresztül	54
<i>Herczeg Viktória, Dr. Beke Szilvia</i>	
A fenntartható gyakorlatok hatásai - egy zalakarosi szálloda vendéglégedettségi eredményei nyomában	55
<i>Jandzsó Alexa, Dr. Péter Erzsébet</i>	
Az autizmus spektrum zavarokban érintett személyek korlátozott egészségügyi lehetőségei	56
<i>Trixler Bettina, dr. Pusztafalvi Henriette PhD</i>	
Hazai rendezésű, közepes méretű vívóversenyek turisztikai hatásának vizsgálati keretrendszere	57
<i>Hoffbauer Márk, Dr. Ács Pongrác, Dr. Laczkó Tamás</i>	
Koraszülésben érintett apák megküzdésének vizsgálata és lehetséges megoldásai egy kvalitatív kutatás tükrében	58
<i>Monostori Dóra, dr. B. Erdős Márta</i>	
SESSION 6	59
Red Dao herbal bath: a tradition with the potential to become medical tourism in Vietnam	60
<i>Le Thuy Linh, Dr. Éva Erdélyi, Dr. Csilla Szalók</i>	
Uncovering The Wellness Experiential Factors on Building Destination Loyalty in Selected Upper-Scale Classified Hotels of Coastal Kenya	61
<i>Silyvia Askine Achieng</i>	
Towards a Healthier Future: The Role of Mindfulness-Based Tourism Products	62
<i>Dr. Attila Lengyel</i>	

Wellness Trends and Their Impact on Students' Perceptions and Career Prospects	64
<i>Mihaela Škrlj Brglez, Jerneja Lešnik Phd</i>	
Recreational habits of people with disabilities	66
<i>Dr. Hideg Gabriella, Peter Mokaya</i>	
Current challenges of healthy lifestyle among students of wellness VSGT Maribor Slovenia	67
<i>Tatjana Klakočar, prof.šv.vzg.</i>	
Intricacies Of Medical Tourism In Developing Countries: Stakeholders Perspective	68
<i>Prof. Anne Aseey, Carol Kirwa</i>	

Előszó

Az egészségturizmus az idegenforgalom speciális formája, amely során orvosi kezelés, műté, terápia céljából utazik a vendég. A célsországban vagy hazai gyógyhelyen annyi időt tölt, mintha vakációzna. A lakosság egészségtudatosabban próbál élni, több időt és pénzt képesek fordítani fizikai, mentális és érzelmi egészségük, jólétük megőrzésére.

Az egészségturizmus önmagában nem képes megváltoztatni a civilizációs ártalmak (pl. mozgásszegény, stresszes életmód) következményeként jelentkező negatív fejleményeket (pl. elhízás, cukorbetegség, érrendszeri problémák kialakulása). A társadalmi környezet hatása, a helyes életvitel, a rendszeres testmozgás szakmai, szervezeti és infrastrukturális feltételei (pl. sportszakemberek, rekreációs parkok, sportegyesületek, fitnesztermek) a kulturált kikapcsolódás, a rekreáció lehetőségei rendkívül fontos szerepet kapnak az egészséges társadalom kialakításában.

A keresleti igényeket serkenti az életszemlélet alapvető megváltozása: az egzisztenciális javak megszerzésére és fenntartására irányuló törekvések erősödése. A vállalkozások stratégiai gondolkodásában növekvő szerepet tölt be a humán erőforrás egészsége, értékteremtő képességének fenntartása, a helyettesítés, pótlás okozta többletköltségek elkerülése. A nyugdíjkorhatár kitolódásával fontos, hogy a senior dolgozó éveket is jó egészségben töltsék.

A konferencia jelentősége abban rejlik, hogy rámutat a gyógykezelésekre, a betegségek megelőzésére, az egészségtudatosság fontosságára, és az egészség megőrzés lehetőségeinek bemutatására.

Az évente március első hetében megrendezésre kerülő esemény előadói, a feldolgozott témakörök folyamatosan színesednek. Elmondható, hogy a rendezvény mára az egészségüggyel, turizmussal foglalkozó szakemberek számára egy fontos innovatív találkozó.

Zalaegerszeg, 2024. február 14.

*Dr. Varga Zoltán Ph.D,
adjunktus, mb. tanszékvezető
a Szervező Bizottság Elnöke*

*Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar Egészségbiztosítási Intézet
Zalaegerszegi Képzési Központ*

Prologue

Health tourism is a special form of tourism in which guests travel for medical treatment, surgery, or therapy purposes. They spend time in the destination country, at a health resort as if they were on vacation. People try to achieve higher health awareness, investing more time and money into maintaining their physical, mental, and emotional health and well-being.

Health tourism on its own is incapable of changing the negative developments of public health risks (such as sedentary lifestyle, stress, obesity, diabetes or cardiovascular diseases). The influence of the social environment, adopting a healthy lifestyle, and the professional, organizational and infrastructural conditions for physical activity (such as sports professionals, recreational facilities, training or fitness centres) are key in shaping a healthy society, providing opportunities for recreation.

The demand is stimulated by a fundamental change in lifestyle: the strengthening of efforts aimed at acquiring and maintaining existential goods. In business strategies, an increasing role is played by the health of human resources, the preservation of their work capacity, and the avoidance of additional costs caused by substitution or replacement. With the extension of the retirement age, it is important that senior workers also spend their years in good health.

The significance of this conference lies in its focus on medical treatments, disease prevention, the importance of health awareness, and the presentation of opportunities for promoting health.

The speakers at the event (organized annually in the first week of March), continuously expand the range of topics covered. It can be said that the event has become an important innovative meeting for professionals in healthcare and tourism.

14 February 2024, Zalaegerszeg, Hungary

Dr. Zoltán Varga Ph.D,
senior lecturer; acting Head of Department
Chairman of the Organizing Committee
Department of Health Economics and Health Care Management, Institute of Health
Insurance, Faculty of Health Sciences, University of Pécs
Zalaegerszeg Training Centre

PLENÁRIS SZEKCIÓ / PLENARY SECTION

Egészségturizmus Kárpátalján – múlt, jelen, jövő

Dr. Berghauer Sándor¹, Dr. Fodor Gyula¹, Dr. Tóth Attila^{1,2}

¹II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Földtudományi és Turizmus

Tanszék; 90202 Ukrajna, Kárpátalja, Beregszász, Kossuth tér 6.;

berghauer.sandor@kmf.org.ua

²Pécsi Tudományegyetem, Természettudományi Kar, Földtudományok Doktori Iskola

Kárpátalja turizmusában az egészségturizmus kiemelt helyet foglal el, első számú turisztikai terméként tekinthetünk rá. Állíthatjuk mindezt annak ellenére, hogy nemzetközi relációban nem az egészségturizmus az, ami a megyét ismertté teszi. A belföldi turizmusban betöltött szerepe, az egészségturizmus adottságai és meglévő erőforrásai mégis kiemelik az egészségturizmust Kárpátalja turisztikai kínálatából.

A vidék gyógyhatású értékeit korán felismerték, így a Szolyva környéki „sós vizekre” a 15. századból származó írásos emlékek is utalnak már. A gyógyhatással is rendelkező ásványvizek szállítása a 18. századtól ismert, majd ezt követően megjelentek a vidéken az első, szervezett formában működő fürdők. A mai értelemben vett egészségturizmus kiépülése a szovjet időszakra tehető: ekkor épültek az elsősorban szakszervezeti támogatással működő szanatóriumok, gyógyüdülők, amelyek nagy tömegek befogadására rendezkedtek be és elsősorban gyógyturisztikai célokat szolgáltak. Így válhatott az egészségturizmus Kárpátalja első számú turisztikai termékévé.

Jelen előadás célja, hogy rávilágítson azokra a fejlődési szakaszokra, amelyek Kárpátalja egészségturizmusában fontosok voltak, illetve, hogy betekintést nyújtson a jelen és a jövő kihívásaiba.

Kulcsszavak: Kárpátalja, turizmus, egészségturizmus

Fürdővárosok gyógytényezőinek regionális egyenlőtlenségei

Dr. habil. Szabó Zoltán^{1,2,3}

¹*Magyar Fürdővárosok Szövetsége*

²*Fürdővárosok Tudományos Kutatóintézet*

³*Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság
Intézet, Georgikon Campus*

A kutatás aktualitását az adja, hogy az egészségturizmus az elmúlt években folyamatosan bővült, így a világ egyre több országában stratégiai kérdéssé vált, különös tekintettel az ország presztízsének növelése, új kapcsolódó technológiák fejlesztése, befektetések vonzása és a nemzetközi turizmus vonzása érdekében. Magyarország nemzetközi összehasonlításban is rendkívül kedvező geotermikus adottságokkal és igen jelentős mennyiségű, az egészségturizmus alapját adó termálvízkezeléssel rendelkezik, melyek felhasználói/hasznosítói elsősorban a fürdővárosok. Hazánk természetes gyógytényezői a hévizek, a gyógyvizek, az ásványvizek, a gyógyiszapok, a gyógyító gázok, a különleges éghajlati körülmények és a barlangi mikroklíma. Napjainkra Magyarország eltérő fejlettségű régiókra szakadt, ezért a kutatás célja, hogy azonosítsa és értékelje azokat a gyógytényezőket, amelyek befolyásolhatják a regionális szintű fejlődés elősegítésének lehetőségét Magyarországon. A kutatás módszereként a szekunder kutatást alkalmaztam a Központi Statisztikai Hivatal adataira alapozottan. A szekunder adatok feldolgozásához a területi kutatás módszerei közül a polarizációs vizsgálatot használtam, mert ennek mutatói lehetővé teszik a vizsgált területi egységek alakulásának biztonságos összehasonlítását. A kutatásban használt területi polarizációs mérőszámok a Gini index, a Hirschman-Herfindahl index és a Hoover index voltak. A kapott eredmények alapján megállapítást nyert, hogy a természetes gyógytényezők közepes regionális területi egyenlőtlenség és viszonylag jelentős koncentráció jellemző Magyarországon. Következésképpen az eredmények rávilágítanak Magyarország regionális egyenlőtlenségeire, hangsúlyozva, hogy a gyógytényezők szerves részei, nem pedig pusztán kiegészítései az egészségturizmusnak. Továbbá a vidéki gyógyfürdőturizmus fejlesztésével csökkenteni lehet a regionális különbségeket Magyarországon.

Kulcsszavak: *fürdővárosok, gyógytényezők, regionális egyenlőtlenség, területi polarizáció*

SZEKCIÓ ELŐADÁSOK

1. SZEKCIÓ

**A turizmus és egészségturizmus történeti aspektusai,
célcsoportjai**

A hazai gyógyturizmus fejlődése, kihívásai és kutatási lehetőségei napjainkban

Helmeczi Gabriella¹

¹ Debreceni Egyetem Egészségtudományi Kar

A magyar turisztika fejlesztési stratégiája 2017-ben elfogadta a kormány, a megvalósítását viszont jelentősen befolyásolta a világjárvány és a gazdasági (energia) válság. Tanulmányunkban a gyógyfürdő szolgáltatások igénybevételének változásait és kihívásait vizsgáljuk. Egyrészt a magyar lakosság egészségi állapotának ismeretében az alternatív megoldások jelentőségét emeli ki a tanulmány, másrészt részletesen elemzi a fürdőkezelések elérhetőségét, a finanszírozását, a vendégek korstruktúráját, valamint azt, hogy a napjainkba aktuális kihívások hogyan hatnak az egészségturizmusra. Primer kutatásunk alapját a téma szempontjából releváns személyekkel folytatott mélyinterjúk adják, melyeket terepi adatgyűjtés során, a fürdőkezelésket igénybe vevők közreműködésével gyűjtöttünk össze.

Kulcsszavak: gyógyturizmus, gyógyfürdő, fürdőkezelés, finanszírozás

Hogyan változtatta meg az utazási szokásokat a Covid járvány

Palkovics Krisztina¹, dr. Varga Zoltán²

¹ Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar, Egészségtudományi Doktori Iskola,

² Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar Egészségbiztosítási Intézet, Zalaegerszegi Képzési Központ

Bevezetés: Elemzésünk célja a magyarországi utazási szokások változásának felmérése a COVID-19 világjárvány és a pandémia hatására.

Módszer: A kutatás kvantitatív, leíró jellegű, melynek során a szekunder elemzéshez szakcikkeket, folyóiratokat vettünk alapul a hazai turizmus utazási szokásainak és a turisztikai mobilitás témakörében. A Covid-19 vírus okozta gazdasági hatások aktualitását tekintve a Központi Statisztikai Hivatal által közölt adatokból végeztünk elemzést.

Eredmények: A COVID-19 világjárvány gyors terjedésének következtében 2020 márciusában Magyarország lezárta a határait, mely a külföldi és belföldi turizmust egyaránt jelentősen érintette. Az adatok igazolják, hogy a turizmus érzékenyen reagál az egyes területeket érintő negatív hatásokra. Korábban a turizmusban a nyugalmat, békét, feltöltődést, biztonságot, stabilitást keresték, melyek a járványhelyzet kapcsán veszélybe kerültek. A korlátozások a mobilitás jelentős mértékű visszaesését hozták. A karantén feloldása új utazási szokásokat hozott. A vasúti és autóbuszos közlekedés iránt is kevesebb volt a bizalom, az utazók háromnegyede inkább az autót választotta utazási megvalósításához, valamint felerősödött a kerékpárhasználat. A lakosság lehetőségeihez mérten pótolni igyekezett elmaradt utazásait, elkerülve azonban a határátlépéssel járó bizonytalanságot és a magasabb pénzügyi kockázatot a belföldi turizmus iránti kereslet iránti igényük erősödött.

Következtetések: Megállapítható, hogy a koronavírus megjelenése és világszintű terjedése időszakosan átformálta a turizmusban részt vevők utazási szokásait. A fogyasztók érzékenyen reagáltak a járványhelyzetre. Utazási vágyaik nem csökkentek, erősödött azonban a higiénias körülmények biztosítása iránti igényük, ennek tudatában érdemes átgondolni a turisztikai közlekedési szolgáltatások fejlesztését a jövőre nézve a fogyasztói bizalom erősítése céljából.

Kulcsszavak: Covid-19, pandémia, turizmus, utazás, mobilitási szokások

A fogászati turizmus szerepe Magyarország egészségturizmusában

**Dr. habil. Remenyik Bulcsú¹, Dr. habil. Szabó Lajos², Dr. Feketéné
Benkó Kata², Balogh Andrej², Vetró Richárd²**

¹ *Tokaj-Hegyalja Egyetem*

² *Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem*

Magyarországon az egészségturizmus alrendszerait tekintve nem lehet figyelmen kívül hagyni az egyik leggyorsabban fejlődő szegmensét, a medical turizmust. A medical turizmus az egészségturizmus azon ága, melynek keretében emberek tömege utazik orvosi beavatkozások, kezelések igénybevétele céljából. Erre az utazóknak általában szálláshely és szolgáltatás csomagot állítanak össze. A medical turizmus desztinációs célja attól függ, hogy az egyén milyen beavatkozást kíván igénybe venni. Ezen beavatkozások közé tartozik a fogászati kezelések igénybevétele is. A dental turizmus a medical turizmus egyik ága, melynek során az emberek állandó lakhelyükön kívül keresnek gyógyulást fogászati panaszaikra. A fogászati turizmusnak számos kiváltó oka lehet, például a gyógyulás, az árkitettség, szépészeti beavatkozás, szájsebészeti problémák. Mint minden területen, a fogászatban is fontos húzófényező az „olcsóbb”, de minőségi szolgáltatás. Továbbá lényeges szempont az is, hogy sokan nem szeretik a környezetük tudomására hozni, hogy milyen problémáik vannak, ezért inkább külföldre utaznak, hogy hazájuktól távol részesülhessenek orvosi ellátásban. Az utazás nem csak a kezelések igénybevételére irányulhat, hanem még kikapcsolódást is jelenthet. Kutatásunkban bemutatjuk Magyarország keresleti és kínálati viszonyait a fogászati turizmus területén.

Kulcsszavak: *egészségturizmus, medical turizmus, fogászati turizmus*

Két fürdőváros és a Data Lake alapú elemzés lehetőségei

Dr. Szalók Csilla¹, Tóbel Szonja¹

*Budapesti Gazdasági Egyetem Kereskedelmi, Vendéglátóipari és Idegenforgalmi Kar,
Turizmus-Vendéglátás Intézet*

Bevezetés: A magyar turizmus sikereit és eredményességét jelentős mértékben fürdővárosainak, a víz alapú turizmusnak köszönheti. A legtöbb vendégéjszakával rendelkező desztinációból Zalakaros az 5-ik, szinte egyetlen vonzereje a termál és gyógyvíz, Gyula komplexebb turisztikai célpont és perifériás elhelyezkedése ellenére 8-ik a fürdővárosok versenyében. A sokkal rövidebb múlttal rendelkező Zalakarosnak 40%-kal több vendége van, mint az épített örökségekben, hagyományban gazdag évszázados fürdő múlttal rendelkező Gyulának. Jelen kutatás ennek okait tárja fel.

Módszertan: Az információs technológia fejlődésével lehetőség nyílik a pontosabb elemzésekre, döntéselőkészítésre. A két fürdőváros Gyula és Zalakaros teljesítményének összehasonlítása a szállodai adatszolgáltatási kötelezettség alapján rendelkezésre álló adatok összehasonlítására épít, felhasználva a Nemzeti Turisztikai Adatszolgáltató Központ adatbázisát. A vonzerő speciális adottságainak vizsgálata szakmai anyagok szekunder elemzésével valósul meg.

Eredmények: A gyulai fürdő vizének ásványi anyag összetétele a betegség megelőző wellness szolgáltatásoknak kedvez. A zalakarosi termálvíz összetétele Európában egyedülálló. A vizsgált két település egészségturizmushoz kötődő adottsága és vízalapú erőforrásai hasonlóak, de gazdasági lehetőségeik jelentősen különböznek. Zalakaros turisztikai mutatói bizonyítják, hogy a regionális elhelyezkedés, a minősített gyógyvíz és gyógyhely hosszútávon jelentős sikert eredményezhet. Gyulán a termál és gyógyvíz egy alternatív lehetőség a turisztikai termékek kombinációjából kialakított komplex kínálatból.

Következtetés: Mindkét város meghatározó szereplője a régió turizmusának, Zalakarost az egészség, Gyulát a kultúra, az egészség és mozgás hármasa jellemzi. A fürdőfejlesztések során bebizonyosodott, a gyógyfürdő sikerességéhez határozott vendégkörre van szükség. Nagyobb figyelmet kellene fordítani a valódi természetes gyógyhatás nyújtotta gyógyulási folyamatok marketingjére.

Kulcsszavak: *egészségturizmus, Gyula, Zalakaros, gyógyhely, gazdasági lehetőségek*

A gyógynövényturizmus hazai megjelenése

Pászk Norbert¹

¹Miskolci Egyetem, Egészségtudományi Kar

Bevezetés: A gyógynövények megtalálhatók az egészségturizmus, azon belül pedig a wellness és a gyógyturizmus szegmensben is, de nálunk kevésbé jellemzően, mint külföldön. Hazánkban az egészségturizmuson belül lassan önálló helyett kap a gyógynövényturizmus térségünkben is. A gyógynövényturizmust a szabadidős turizmuson belül is el lehet helyezni, de szinte minden turisztikai ágazathoz, területhez kapcsolható.

Módszertan: Szakirodalmi kutatás segítségével végeztem elemzést a hazai és nemzetközi források felhasználásával, hogy átlássam a magyarországi gyógynövényturizmus helyzetét és kapcsolódását az egészségturizmussal.

Eredmények: Nemcsak a felnőtt lakosság, hanem a diákok, fiatalok is igazán nyitottak és fogékonyak a gyógynövényturisztikai programok iránt. A gyógynövény ismereti programok során megismerkedhetnek az érdeklődők a legismertebb vagy éppen a már elfeledett gyógynövényekkel. Megtanulhatják melyik növény mikor gyűjthető, mire használható és hogyan kell felhasználni. A probléma az, hogy nagyon kevés a megfelelő minőségű programok száma hazánkban és mennyiségileg szintén rosszul állunk, ugyanis általában csak szezonálisan és évente párszor találkozhatunk ilyen programokkal a különböző térségekben. Tehát nagy szükség lenne ezekre a programokra, annak érdekében, hogy az információk, tudnivalók megfelelően átadásra kerüljenek az utókor számára és megtanulják az érdeklődők, hogy a házi patikában, a mezőgazdaságban, a kertekben, a konyhában és számos más területen hogyan lehet helyes és biztonságos alkalmazásuk.

Következtetés: Magyarország gyógynövényturizmusa egyelőre nem megfelelően kiépített és kihasznált, valamint nagyon változó. Az irodalma pedig még nagyon szegényes, kevés a kutatás és a szakirodalom a témában. Igencsak fejlesztésre vár ez a terület, azonban nagy potenciál lenne benne.

Kulcsszavak: *gyógynövényturizmus, gyógynövények, egészségturizmus*

Hogyan tudják finanszírozni az intézményesített magán megtakarítások az egészségturizmust?

dr. Lukács Marianna¹

¹Patika Egészségpénztár

Éves szinten már 100 milliárd forintot meghaladó friss forrás érkezik a klasszikus intézményesített magán megtakarításokon keresztül a magyar egészségügybe. Jelen sorok írásakor még nem állnak rendelkezésre MNB-statisztikák, azonban az elmúlt évek alapján valószínűsítjük, hogy amíg az önkéntes egészségpénztárak 2023-ban 80-85 milliárd forint megtakarítást gyűjtöttek, addig a betegségbiztosítási szektor 20-25 milliárd forint bevételre tett szert.

Hiába csak a pénztárak és a biztosítók számítanak klasszikusan a magán egészségügy intézményesített formáinak, nem hagyhatjuk figyelmen kívül az egészségpénztárakból a szépkártyára csatornázott gyógyüdülési szolgáltatásokat sem. Figyelembe véve a szálláshely zsebről való költséket, a fent kiszámolt 100 milliárd forint akár meg is duplázódhat. Ugyan itt erős a becslés, mert csak azt tudjuk biztosan (forrás: Magyar Turisztikai Ügynökség), hogy 2023-ban több mint félmillió fizetés történt szálláshelyen, hogy ez mekkora részt képviselt a 450 milliárdos forgalomból, azt nem közölték.

Ha azt vesszük számba, hogy a két klasszikus intézményesített forma több mint egymillió ember részére szervez és nyújt szolgáltatásokat, ez vonzó lehet az egészségturizmus számára is. Az önkéntes egészségpénztári kiadások között az orvosi ellátás és a gyógyszerkiadások finanszírozása a két legnépszerűbb szolgáltatás, a betegségbiztosítások között pedig az ún. „szolgáltatásfinanszírozó” egészségbiztosítás (a betegségbiztosítás szinonimája) a húzótermék. Ennek keretében a biztosító már nem kizárólag az ügyfél előre nem látható betegségeinek költségét fizeti ki, hanem az orvos-szakmai szempontból szükséges kezeléseket is (pl. diagnosztikát, orvosi ellátást, 24 órás callcenter használatát).

A fentiek ismeretében az egészségturizmust nyújtó szolgáltatóhelyeknek érdemes átgondolni azt, hogy az általuk jelenleg kínált szolgáltatásokat részekre bontva hogyan tudják optimalizálni a vendégkiadásait. Például az orvosi tartalmat hordozó vizsgálatokat az egészségpénztárból, a betegségbiztosítási kötvényben felsorolt szolgáltatásokat a biztosító terhére, minden mást pedig a szépkártyáról finanszírozzák. Érdemes számba venni az orvosi távkonzultációban rejlő lehetőségeket, ami a turisztikai hely részére átgondolt szervezés mellett valódi tevékenységi kör bővülést jelent és újabb bevételeket hozhat.

Kulcsszavak: önkéntes egészségpénztár, betegségbiztosítás, egészségbiztosítás

Fürdők Hévízen a római kortól a kora újkorig

Óriné dr. Bilkei Irén PhD¹

¹Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar, Zalaegerszegi Képzési Központ

Bevezetés: Az előadás a legismertebb magyar gyógyfürdő, Hévíz fürdőéletének kevésbé ismert kezdeteihez kíván néhány adattal hozzájárulni.

Módszer: A rendelkezésre álló írásos források, térképek, régészeti leletek összehasonlító elemzése az eddigi szakirodalmi eredmények figyelembevételével.

Eredmények: Régóta ismert tény, hogy a fürdés kultúráját hazánk területén az i. sz. 1-4. században a rómaiak tették a mindennapok részévé és terjesztették el birodalmuk minden részében. A mai Dunántúl területén, a római Pannonia provinciában is több fürdő létezett. A provincia központjaiban, Aquincumban (Óbuda) és Carnuntumban (Petronell, Ausztria) impozáns fürdőépületek romjait hozták felszínre a régészeti ásatások. Hévízen a rómaiak már a hódítás utáni korszakban felfedezték és használták a gyógyvizű tavat lapos kövekkel járhatóvá téve a tó környékét. A virágzó fürdőéletre a tóból előkerült régészeti leletek (pénzermék és mindennapi használati tárgyak) utalnak. Az i.sz 4. századra a tó környéke elmocsarasodott, fürdésre kevésbé volt alkalmas, de a római település gazdag villáihoz római módra többmedencés fürdők épültek. A rómaiak után hosszú évszázadokig nincs írásos adat a római korról, hogy fürdésre használták volna a gyógyvizű tavat. A középkorban a tó meleg vizét bőrök "páholására" és malmok hajtására használták. Arra, hogy ismerték a tó vizének gyógyító hatását a közeli Kőszvényes település neve utal. A török időkben a környék végvári katonasága is valószínűleg járt ide a kőszvényét kúrálni., amihez a fürdés egyszerű módját választhatták: a források közelében ásott gödrökben fürödtek. A hévízi tó spontán használatára és gyógyító hatására utalnak a korabeli legendák is. Hévíz gyógyfürdőként való újra felfedezése Bél Mátyásnak, a 18. század polihisztorának nevéhez fűződik.

Következtetések: A kutatást régóta foglalkoztatja az a kérdés, hogy léteznek-e bizonyítékok a hévízi tó gyógyító célokra való használatára a Festeticsek előtt is. Ennek eldöntéséhez az írásos források szisztematikus feltárására ill. további régészeti ásatásokra lesz szükség.

Kulcsszavak: Hévíz, gyógyfürdő, római kor, török kor

A természet terápiaja: helyi kultúrára alapozott wellness turizmus Japánban

Dr. Pécsek Brigitta¹

¹*Eszterházy Károly Katolikus Egyetem*

Bevezetés: A kutatás a japán kultúrából kiindulva tárja fel az ország wellness turizmusának sajátosságait. A cél egy helyi erőforrásokra és kultúrára alapozó modell bemutatása, mely ellenpontoszza a nemzetközi kínálat homogenizálódó trendjét. A kutatás kizárólag a vidéki kínálatra koncentrál.

Módszertan: A kutatás a dokumentumelemzés és az etnográfia módszerét alkalmazva elemzi a japán wellness turizmus kínálatát és keresletét. Mivel a téma szorosan kapcsolódik a kultúrához, és Japán még Ázsián belül is egy egyedi kultúra, a dokumentumok jelentős arányban tartalmaznak japán forrásokat, elméleti és ismeretterjesztő munkákat is, ezzel is megtámogatva a tanulmány következtetéseit. A terepmunka három alkalommal, 2019. és 2023. között valósult meg.

Eredmények: A kínálati oldal elemzésekor a kutatás a természeti erőforrások, a tradicionális szállás kínálat, a helyi gasztronómia és a wellness tevékenységek szerves összekapcsolódását mutatja be, melynek nyomán jön létre az ország egyedi kínálata. A kutatás a keresleti oldal vizsgálata kapcsán kiemeli, hogy a külföldi turisták által egzotikusnak és kíváncsnak tartott kínálati elemek a wellness turizmus japán sajátosságai, melyek a belföldi turisták számára természetesek. A külföldi turisták számára a wellness turizmusba való bekapcsolódás gátja a nyelvi nehézségekből fakadó kevés interakció a helyiekkel, mely nehezíti a wellness tevékenységek mögött álló kulturális hagyományok és viselkedés módok megértését is.

Következtetés: Japán példája azt mutatja, hogy a wellness turizmus fejlesztése kapcsán a helyi sajátosságokra való alapozás jelentheti a fenntarthatóságot és a versenyelőnyt. A vidéki kínálatban kerülni kell a táj- és kultúra idegen megoldásokat, ahol a fejlesztők a helyi természetet csak biodíszletként kezelik, ezáltal kulturális hibrideket hoznak létre. A marketing kommunikáció fontos feladata, hogy a kultúrát közelebb hozza a leendő turistákhoz.

Kulcsszavak: *wellness turizmus, Japán turizmusa, erdőfürdőzés, kulturális hibridek*

2. SZEKCIÓ

Innováció és a közösségre jellemző gondolkodásmód

A Fair play Attitűd Skála (EAF-HU) magyarországi validációja

Dr. Hideg Gabriella¹

¹Pécsi Tudományegyetem, Egészségtudományi Kar, Fizioterápiás és Sporttudományi Intézet

Bevezetés: Az elmúlt időszakban a társadalomban uralkodó erkölcs- és értékvesztésre és annak a közoktatásban, a fiatalok, fiatal felnőttek körében megjelenő veszélyeire rendszeresen hívtuk fel a figyelmet. Az Unesco (2022) kutatásában a megkérdezett magyar fiatalok 66%-a számolt be arról, hogy tanulmányai során rendszeresen éri vagy érte fizikai, lelki vagy verbális erőszak. Az oktatási rendszer szereplőinek kiemelt feladata a helyes viselkedésminta kialakítása. Ennek egyik eszköze a fair play szellemében történő nevelés, az empátia érzék kialakítása, az erkölcsi elvek megismertetése már fiatal korban. A kutatás célja a nemzetközileg validált fair play attitűd mérésére alkalmas skála magyar változatának kialakítása és tesztelése egyetemista fiatalok körében. A mérőeszköz hiánypótló, hiszen magyar viszonylatban nem álltak eddig rendelkezésre a fair play témaköréhez kapcsolódó validált mérőeszközök.

Módszer: A validációs eljárás során Boixadós (1995) Fair Play Attitűd Skálájának (Fair Play Attitudes Scale- EAF) magyarországi validálását végeztük el sikerrel (Cronbach's Alpha: 0,772). A skála 22 itemet tartalmaz 3 faktorra osztva (1. Szabálytalan játék és csalás, 2. A győzelem fontossága, 3. Élmény) A validációs eljárásban 812 fő egyetemi hallgató vett részt a Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Karáról. A mintának 82%-a nő (666 fő), 18%-a férfi (146 fő) volt, életkorukat tekintve a kitöltők átlag életkora 20,9 év. Az elemzéshez Microsoft Excel, IBM SPSS 26.0 szoftvereket használtunk, illetve Főkomponens analízis-Varimax Rotatio, Barlett teszt, Normalitás próba (Kolmogorov-Smirnov és Shapiro-Wilk), Mann-Whitney U próba, Rangkorreláció (Sperman Rho) statisztikai próbákat/teszteket alkalmaztunk.

Eredmények: Háromfaktoros főkomponens analízis Varimax rotációt (KMO érték 0,896) végeztünk, így a három keletkezett főkomponens az eredeti változótér varianciájának 47,04%-át fedi le. Eredményként három új főkomponenst képeztünk 1. Gamesmanship és győzelem fontossága, 2. Fair Play és játékelmény, 3. Csalás és durva játék. A Fair play és játékelmény főkomponensen szignifikáns különbséget találtunk a nők javára, a férfiak a csalást és a durva játékot is elfogadják. Az életkor azonban nem befolyásolja az egyes főkomponensek eredményeit.

Következtetések: A Fair Play Attitűd Skála (EAF-HU) magyarországi validációs folyamata sikeres volt, az biztonságosan alkalmazható és megbízható mérőeszköz a gamesmanship és győzelem fontosságának, a fair play és játékelmény, valamint a csalás és durva játék iránti attitűd és elfogadás mérésére.

Kulcsszavak: Fair play, gamesmanship, validáció, Fair Play attitűd skála (EAF-HU)

Attitűdvizsgálat a COVID-19-hez kapcsolódó digitális innovációk kapcsán egészségügyi dolgozók és páciensek körében

Biró Borbála¹

¹Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar

Bevezetés: A jelenleg szinte világszinten leterhelt egészségügynek megannyi változással kell szembenéznie, amelyekre sokszor csak innovációk nyújthatnak megoldást, ez a COVID-19 idején is így történt. A kutatás célja feltárni az egészségügyi dolgozók és a COVID-19 járvány alatt egészségügyi ellátást igénybe vett páciensek véleményét, attitűdjét, tapasztalatait, jövőbeni használati hajlandóságát a COVID-19-hez kapcsolódó innovációkról.

Módszertan: Kvantitatív keresztmetszeti vizsgálatot végeztem, egészségügyi dolgozók (n=211), valamint páciensek körében (n=255) online formában, saját szerkesztésű kérdőívvel. Mindkét esetben az adatgyűjtés Magyarországon történt, az egészségügyi dolgozók esetén 2022 decemberétől 2023 februárjáig, a páciensek körében 2022 novemberétől 2023 februárjáig. Leíró statisztikai elemzésen kívül korreláció-, és keresztábra elemzést alkalmaztam ($p < 0,05$).

Eredmények: Azon egészségügyi dolgozóknál (n=108), akik alkalmaztak innovációt a COVID-19 alatt, az ellátás típus és az intézmény között pozitív irányú, közepes erősségű szignifikáns összefüggés tapasztalható ($r=0,301$; $p < 0,001$). Aközött, hogy megoldotta-e a páciens problémáját az adott innováció és a jövőben is alkalmazná-e az innovációt, pozitív irányú, közepes erősségű szignifikáns összefüggés van ($r=0,494$; $p < 0,001$). Páciensek (n=81) tekintetében, akik találkoztak innovációval az adott probléma és a jövőbeni használat között pozitív irányú, közepes erősségű szignifikáns összefüggés tapasztalható ($r=0,539$; $p < 0,001$), az intézmény típusa és az innovációval való elégedettség között pozitív irányú, közepes erősségű szignifikáns összefüggés ($r=0,315$; $p < 0,041$) van.

Következtetések: Az egészségügyi dolgozók és a páciensek körében is többségben vannak, akik pozitívan vélekednek a COVID-19 alatt alkalmazott, megismert innovációk kapcsán, de nem szabad megfeledkezni azon személyekről, akik negatívan vélekednek. Jövőbeli kutatási irány ezen okok feltárása, illetve a kutatás más országokban való elvégzése.

Kulcsszavak: COVID-19, innováció, egészségügyi dolgozó, páciens, változás

A speciális passzív aquaterápiákban rejlő lehetőségek a Water Lotus Pillow & Palm koncepció és technika hazai bevezetése során

Szalai Emese¹, Hadar Dabush²

¹ mesteroktató, Semmelweis Egyetem, ETK Fizioterápiai Tanszék

² hydrotherapeuta, HADAR LOTUS, CEO.

Bevezetés: A Water Lotus Pillow & Palm (WLP) technika és koncepció, mint passzív aquaterápiás módszer prevenció és rehabilitációs területen történő hazai bevezetésének előkészítése mentén, szakirodalmi áttekintést, összefoglalót készítettünk.

Módszertan: Kutatásomban két terület vizsgáltam át, egyrésztől áttekintettem a vízzel történő kezelések közül a passzív aquaterápiás módszereket és hatásait, alkalmazási területeit. Másrészt a nem specifikus krónikus derékfájdalom kezelésének irányelveit elemeztem (nscLBP), majd összevettem a fenti két területet.

Eredmények: A derékfájdalom, vezető tünetet a gerinc degeneratív megbetegedéseiben. A degeneratív megbetegedések, 63%-át adják a gerinc összes betegségeinek. A magyar lakosság 20%-a krónikus hát-és derékfájdalommal él. 2020-ban, 204 ország közül a deréktáji fájdalom legmagasabb életkor szerint standardizált előfordulási arányt Magyarország mutatja.

Összevetve a nem specifikus krónikus derékfájdalom (nscLBP), nemzetközi kezelési irányelveit és a passzív aquaterápiák (PA) kezeléseinek hatásait. Megállapítottam, hogy a nscLBP esetiben hatékonyan alkalmazható a passzív aquaterápia, a relaxáció és a mindfulness kiegészítő terápiaként.

Következtetés: Összességében elmondható, hogy a PAT hatásai és a nscLBP kezelési irányelvei egy közös dimenzióban találkoznak, ahol megvalósulhat a fizikai relaxáció, fizikai feszültség csökkenés, mobilitás és flexibilitás növekedése, spirituális tapasztalások, pszichikai egészség javulása, szorongás oldódása, a légzésfunkció javulása, izomtónus csökkenés, depresszió tüneteinek csökkenése, egy szinte gravitációmentes térben. Ezek hatására a nscLBP –nel élő páciensek fájdalma csökken, mozgásszervi funkcionális állapotuk és életminőségük javulhat. Ahhoz, hogy minél szélesebb körben elérhetővé tegyük a speciális passzív aquaterápiás kezeléseket, közöttük a Water Lotus Pillow & Palm technikát és koncepciót, a magasan és speciálisan képzett fizioterápiás szakembereké a jövő.

Kulcsszavak: aquaterápia, hidroterápia, stress release, fájdalom csökkentés, derékfájdalom, passzív terápia

A szeméthegeyen innen és túl: Hulladékgazdálkodás az egészségügyben

Salamon András^{1,2}, Beleznai Viktória^{1,2}

¹PTE ETK Egészségtudományi Doktori Iskola Pécs

²PTE ETK ZKK

Bevezetés: Az egészségügyi szektor jelentős hulladéktermelő, globálisan a káros gáz kibocsátás 4,4 %-át adja. Ez a „nil nocere” elvvel szembe megy, mivel megnöveli több súlyos betegség kialakulásának rizikóját. A karbonsemlegesség elérésére több világszervezet (pl. WHO, ENSZ) az elkövetkező évtizedekre stratégiákat dolgozott ki. Magyarországon a 2050-ig tartó időszakra a második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia jelöli ki a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás kereteit és lehetőségeit.

Módszertan: A szakirodalom áttekintésével képet kaptunk az aktuális helyzetről és törekvésekről, amely során az egészségügyben használatos műanyagokat helyeztük fókuszba.

Eredmények: Az egészségügyben az egyszerhasználatos-műanyagok előfordulása magas, ennek visszaszorítása az egyik célkitűzés, és összességében a műanyagok használatának csökkentése, vagy újrahasznosítása kiemelkedő fontosságú.

Következtetés: A műanyagok forradalmasították az orvosiipart. Az orvosi műanyagok ártalmatlanítására általánosan elfogadott módszer az égetés, amely mérgező vegyi anyagok és gázok felszabadulásához vezethet. A műanyagok nagy része a tengeri ökoszisztémákba kerül. Általában az orvosi műanyagokról azt feltételezik, hogy fertőzőek, és nem gyűjthetők a közönséges kommunális hulladékkal együtt. Ezen túlmenően a rendelkezésre álló elegendő hulladéklerakó hiánya arra készítette az emberiséget, hogy gondolkodjon a fenntartható, újrahasznosítható lehetőségeken. Az orvosi műanyagok többsége újrahasznosítható a petrokémiai iparban új műanyagok, vagy finomított üzemanyagok előállításának alapanyagaként. Az egészségügyi dolgozók körében jobban meg kell ismertetni az újrahasznosítás lehetőségeit. A műanyag hulladékok összegyűjtése és újrahasznosítása iránti elkötelezettség elengedhetetlen a fenntartható jövő szempontjából.

Kulcsszavak: hulladékgazdálkodás, egészségügy, fenntarthatóság

Fenntartható turizmus vizsgálata

Dr. Varga Zoltán¹, Molnárné Csákvári Tímea¹, Palkovics Krisztina^{1,2}

¹Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar Zalaegerszegi Képzési Központ

²Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar, Egészségtudományi Doktori Iskola

Bevezetés, célkitűzés: A tömegturizmus negatív hatásait csökkenteni hivatott turizmus típusok, mint az ökoturizmus, szelíd turizmus, zöld turizmus. A szemlélet változása, a környezetért felelősséget vállaló turista utazásának fő motivációja többek között a védett természeti és kulturális értékek felkeresése lett. A turizmus fenntarthatóságának célja kettős. Egyrészt ne okozzon visszafordíthatatlan károsodást a világ természeti, társadalmi és gazdasági környezetében. Másrészt a turizmusnak üzleti szempontból is fontos a környezet fenntarthatósága. A kutatásban a turisztikai szolgáltatók körében vizsgálom a környezeti fenntarthatóság kérdéskörét.

Módszer: A piac megismerését, helyzetének feltérképezését primer és szekunder kutatás keretében végeztük el, melynek során kérdőíves felmérést végeztünk. A szállodákra, vendéglátó egységekre vonatkozóan a KSH és az Eurostat turizmus, vendéglátás témakörében közzé tett adatbázisokból leválogatott adatokat elemeztük. A szakirodalom feldolgozása során különböző tudományos munkákat, számos kutatást és azok eredményeit is feldolgoztuk.

Eredmények: A szálláshelyek befogadóképessége közötti különbségek miatt, elengedhetetlen néhány feltétel átgondolása vagy megváltoztatása. A vendégeknek megfelelő tájékoztatást kell adni a szolgáltatóról, a természeti és kulturális környezetről, a megfelelő magatartásról. A zöld vagy környezettudatos innováció és innovatív technológiák alkalmazása a turizmusban is egyre jobban terjed. A turisztikai szálláshelyszolgáltatók által követett és alkalmazott környezettudatos üzletpolitikának csak kismértékű hozzáadott értéke van a turizmus keresleti oldaláról.

Megbeszélés: Az egészségbiztonság csupán a második helyet foglalja el és úgy gondolják a felelősség a szolgáltatóké. A környezeti, gazdasági és társadalmi fenntarthatóság az ágazat egészére vonatkozó átfogó megközelítést és beavatkozást igényel.

Kulcsszavak: turizmus, környezeti fenntarthatóság, innováció

Szendrey Emlékház a szellemi rekreáció szolgálatában

Szanati Angéla¹

*¹Magyar Agrár-és Élettudományi Egyetem Georgikon Campus, Agrár-és
Élelmiszergazdasági Intézet*

A szellemi rekreáció szolgálatában kiemelkedő szerepet játszanak a muzeális intézmények, hiszen a tanulás, művelődés és szórakozás színterei, ahol a szabadidő hasznos eltöltése lehetséges.

Kutatásunk során primer adatokat a Szendrey Emlékháznál gyűjtöttünk, ezeket szekunder forrásból származó adatokkal együtt elemeztük. A főbb kérdéscsoportok a kiállítás-és múzeumlátogatási szokások, a tárlatvezetés, a Szendrey Emlékház és a Petőfi 200 Emlékév voltak. A kitöltők olyan személyek, akik legalább egyszer már megtekintették az Emlékházat, valamint részt vettek a tárlatvezetésen. Ezeken túl a kutatás második részében félig strukturált egyéni interjúk készültek muzeális intézmények dolgozóival (intézményvezető, muzeológus, tárlatvezető).

A kielemezett 234 kérdőív eredményei alapján a megkérdezett személyek több mint 90 százalékának tetszett a tárlatvezetés és az Emlékház, valamint a Petőfi200 Emlékév kapcsán a fő motiváció Petőfi Sándor feleségének, Szendrey Júlia szülőházának felkeresése és megismerése volt. Muzeális intézmények dolgozói teljes mértékben fontosnak tartják és támogatják a keszthelyi Szendrey Júlia kultusz ápolását és támogatását – derült ki felmérésünkből.

Az emlékévek és az emlékhelyek a szellemi rekreáció szolgálata mellett a fizikai kikapcsolódásnak és a kulturális örökség megóvásának is kiemelt részei – közéjük tartozik Szendrey Júlia szülőháza, ezért megóvása és megőrzése kötelességünk.

Kulcsszavak: *szellemi rekreáció, muzeális intézmény, tárlatvezetés, Szendrey Emlékház*

Szendreyek nyomában – egy tematikus út kialakítása Keszthelyen

Dr. Lukács Gábor¹, Szanati Angéla¹

*¹Magyar Agrár-és Élettudományi Egyetem Georgikon Campus, Agrár-és
Élelmiszergazdasági Intézet*

A tematikus út, olyan az adott térségre leginkább jellemző egyedi turisztikai termék, mely sajátos, egyedi kínálattal rendelkezik, szervezett egységben működik, piacra jutását a közösségi marketing segíti és szolgáltatásai megfelelnek a turisztikai elvárásoknak. Olyan tényezőket helyezünk előtérbe, melyek a tematikus utak speciális sajátosságaiból származnak.

A tanulmányban a keszthelyi Szendrey-kultuszt erősítő tematikus út „front-end tervezés” fázisai, ötlettől a koncepció értékeléséig kerülnek bemutatásra. A tervezett tematikus út célja többek közt, hogy az önmagukban kevésbé jelentős és/vagy ismert vonzerejű látnivalók összekötésre kerüljenek a Szendrey Emlékházzal és a keszthelyi Szendrey-kultusszal, így növelve az együttes vonzerő mértékét. Tanulmányunkban összegyűjtöttük, hogy mi szükséges a célok elérése érdekében. Ehhez mind a külső környezet, mind a belső adottságok helyzetelemzésének (Porter-modell, SWOT-elemzés, TRAIL-modell, TRAIL-STARs-modell) eredményei alapján, a „Szendreyek nyomában” tematikus út koncepcióját meghatároztuk és értékeltük.

Kulcsszavak: *turisztikai attrakció, tematikus út, kulturális turizmus*

Zöld Innovációk az Utolsó Pillanatban: Környezettudatos 'Last Mile Delivery' a Fenntartható Jövőért

**Horváthné Tóth Bettina¹, Tóth Olivér², Dr. Varga Zoltán³, Szép
Hedvig¹**

*¹ Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar Fizioterápiás és Sporttudományi
Intézet, Fizioterápiás Tanszék*

² MAM-Hungária Kft.

*³ Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar Egészségbiztosítási Intézet
Egészség-gazdaságtani és Egészségügyi Szervező Tanszék*

Környezetvédelmi szempontból a "last mile delivery", vagyis az utolsó mérföldes szállítás jelenti az egyik legnagyobb kihívást a logisztika világában. Az ökológiai lábnyom csökkentése érdekében az innovatív megoldásoknak rendkívül fontos szerepe van. Ez a rövid összefoglaló bemutatja a legújabb fejlesztéseket, technológiákat és megoldásokat, amelyek segítik a cégeket a fenntarthatóbb "last mile" szállításban. Az intelligens logisztika rendszerek, az elektromos járművek a csomagautomaták, vagy éppen a drónszállítás mind-mind egy célt szolgálnak: a káros környezeti hatások minimalizálását. A zöld szemléletű innovációk nem csak környezetvédelmi szempontból előnyösek, de kedvező gazdasági hatásai is vannak. Egy cég működése ezen megoldások használatával nem csak fenntarthatóbb, de hatékonyabb, gazdaságosabb és versenyképesebb is lehet. A korábban említett megoldások helyes használata nem csak a környezetre, de a cég életére is jó hatással vannak. Ez a megállapítás rendkívül fontos az úgynevezett "zöld prémium" eliminálásában. Így érhető el az, amire most leginkább szükség van: egy fenntartható jövő.

Kulcsszavak: fenntarthatóság, környezetvédelem, logisztika, szállítás

3. SZEKCIÓ

Egészséges életmód aktuális kérdései

Az egészségturizmus életminőségre gyakorolt hatása

Baksai Tímea^{1,2}

¹*Harkányi Termál Rehabilitációs Centrum*

²*Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar, Doktori Iskola*

Az életminőség és a turizmus kapcsolatának vizsgálata egy olyan országban, mint a hazánk ideális terepnek bizonyul. Magyarország az egészségturizmus feltételrendszerét, főként vonzerőit (természetes gyógytényezők) tekintve az európai élmezőnyhöz tartozik. Egy Európai Unió finanszírozású kiemelt kormánydöntés általi projektből 2015-ben nyílt meg egy olyan gyógyszálloda Harkányban, mely a természetes gyógytényezők közül a gyógyvízre alapozza egyedi szolgáltatási struktúráját, kiegészítő balneoterápiás és fizioterápiás kezelésekkel, melynek szakmai háttérét a Harkányi Kórház adja. Az öregedő társadalom, mint körülmény, az életminőség javítását célzó törekvések, az alternatív terápiák előtérbe helyezésének terjedése, a gyógyszeres vagy invazív műtéti beavatkozásokkal szemben indokolta a fejlesztés szükségességét. A település szempontjából pedig kitörési pont az egészségturizmus, hiszen kiemelt jövedelemtermelő képessége van. Az egészségturizmus, azon belül is a medical wellness ág, sajátosságai alapján az alábbi tulajdonságokkal rendelkezik (azaz az értékesítésnél úgynevezett push tényezőkkel számolunk): az utazási igényt egy meglévő kórkép, betegség generálja, melyre egyedi megoldást nyújt a szolgáltatásunk/ gyógykezeléseink, hosszabb a tartózkodási idő az egyéb utazási motivációkkal szemben, általában 2-3 hét, de minimum 1 hét, magasabb a költségi hajlandóság, korlátozottabb, szinte marginális a szezonális.

Kulcsszavak: egészségturizmus, életminőség, egészséges életmód, rehabilitáció

Gimnazisták étkezési szokásai, húsmentes táplálkozási irányzatokkal kapcsolatos ismereteik és az ezt befolyásoló tényezők felmérése

Szerb Katalin¹, Szántóri Patricia¹, Dr. Filó Csilla Ildikó²

¹Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar, Dietetikai Intézet

²Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar, Fizioterápia és sporttudományi Intézet

Bevezetés: A magyar népesség több, mint fele súlytöbblettel él, ami növeli a betegségek kialakulásának kockázatát. A növényi alapú étrendet követőket, azonban alacsonyabb BMI jellemzi. Célunk volt megismerni gimnazista diákok étkezési szokásait, milyen tényezők vannak hatással táplálkozásukra, mennyire nyitottak a húsmentes táplálkozásra, milyen ismeretekkel rendelkeznek és az általunk átadott információk milyen hatással vannak étrendjükre.

Módszertan: Longitudinális kutatásunk 110 gimnazista részvételével zajlott egy kaposvári gimnáziumban. 2 alkalommal töltöttek ki kérdőívet a résztvevők, a 2. kitöltés előtt egy ismeretterjesztő anyagot osztottunk ki. A kapott eredményeket SPSS szoftver és Microsoft Excel segítségével elemeztük. Alkalmaztunk leíró statisztikát, khi-négyzet próbát.

Eredmények: Eredményeink azt mutatják, hogy a diákok zöldség és gyümölcs fogyasztása az Európai Unió átlagnál jobb, azonban nem kielégítő. A 110 résztvevő közül 65 egyáltalán nem választana húsmentes menüt. Az erre irányuló válaszokat megvizsgáltuk annak tekintetében, hogy a résztvevőknek van-e húsmentes étrendet követő családtagjuk. A két csoport között szignifikáns különbséget találtunk ($p < 0,01$). Annak a csoportnak a tagjai, akik rendelkeznek ilyen családtaggal, 55% választana heti rendszerességgel húsmentes menüt, míg akiknek nincs, 67%-uk egyáltalán nem választaná. A résztvevők több, mint fele érzi úgy, hogy saját és szülei étkezési szokásai hasonlóak. Az edukációs intervenció óta a diákok közel 70%-a igyekszik egészségesebben táplálkozni és 57% több zöldséget és gyümölcsöt, valamint kevesebb állati eredetű ételt fogyasztani.

Következtetés: Kutatásunkhoz hasonló ismeretterjesztő tevékenységet érdemes a fiatalok körében végezni, hisz azt látjuk, hogy étrendi szokásaikon változtatni hajlandók. Eredményeink jól mutatják, hogy a családi minták nagyban befolyásolják a fiatalok étkezési szokásait, így a szülőkön keresztül is elérhetők a fiatalok.

Kulcsszavak: egészség nevelés, egészség edukáció, prevenció, gimnazisták, növényi alapú táplálkozás

Az életmód, életelégedettség és a rekreációs szokások vizsgálata hazai és külföldi mintán

Tömő Zsolt¹, Herczeg Viktória², Dr. Beke Szilvia¹

¹ Gál Ferenc Egyetem Egészség- és Szociális Tudományi Kar

² Gyulai Kistérség Egységes Szociális és Gyermekjóléti Intézménye Család- és Gyermekjóléti Központ

Bevezetés: Egészségi állapotunk meghatározó része az életmódunk, életvitelünk. Az egészségtudatosság mértéke befolyással van általános egészségi állapotunkra, akárcsak a kvalitatív és kvantitatív rekreáció. A tápláltsági állapotunk, a mozgás jelenléte, a káros szenvedélyek meghatározó szerepet töltenek be az egészség-betegség mérleg alakulásában. Az étellel való elégedettségünket oda-visszaható erőként nagymértékben befolyásolja a szubjektív egészségi állapotunk, melyhez szupportív faktorként köthető a társas támogatottság és a pénzügyi státusz is. Vizsgálatunk fókuszában az életmód és az azt befolyásoló faktorok feltárása, az étellel való elégedettség dimenziója és a rekreációs szokások interpretálása szerepel.

Módszertan: A kutatást kvantitatív online anonim kérdőíves, ún. hólabda módszer segítségével végeztük közösségi platformon keresztül. A strukturált kérdések mellett az Étellel való Elégedettség Skálát (SWLS-H) alkalmaztuk, mint validált mérőeszközt. Ezt követően az adatok kiértékelése IBM SPSS Statistics 29.0 programcsomaggal történt.

Eredmények: A vizsgálat folyamatára való tekintettel, az eredményeket a konferencia előadás keretei között prezentáljuk.

Következtetés: A vizsgálatunk kiterjedt mind hazai, mind külföldi (francia, román) mintákra, melyek által informatív konzekvenciákat tudunk levonni a hazai és a külföldön élő személyek életmód és rekreációs szokásairól. Mindezen adatok jelentősége igen nagy, ugyanis az életmód, étellel való elégedettség prediktív tényezője az egészségi státusz alakulásának. Az egyén számára adekvát rekreációs szokások nem csupán az egészségi állapotra hatnak kedvezően, hanem szocioökonómiai jelentőségük is hangsúlyos.

Kulcsszavak: egészség, rekreáció, táplálkozás, utazás, elégedettség

Emlőszűréssel szembeni attitűd vizsgálat a Tolna vármegyében élő nők körében

Nagy Mercédesz¹, Dr. Vajda Réka¹

¹*Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar*

Bevezetés: Az emlőrák jelentős globális egészségügyi kihívást jelent, ez a leggyakrabban diagnosztizált daganatos megbetegedés a világon. Magyarországon a nők körében a leggyakoribb daganatos megbetegedés, a halálokokat tekintve pedig a második helyen áll. A mortalitási arány csökkentésének egyik rendelkezésre álló eszköze a szűrővizsgálat, melyet azonban csak kevés arra jogosult nő vesz igénybe. Kutatásunk célja felmérni a Tolna vármegyében élő nők emlőszűréssel kapcsolatos ismereteit, valamint megismerni a szűrésen való részvételi hajlandóságukat, meghatározva a részvétel illetve távolmaradás motivációit.

Vizsgált anyag és módszer: Kvantitatív keresztmetszeti vizsgálatot végeztünk a Tolna vármegyében élő szűrési életkorú (45-65) és szűrési életkoron aluli (18-44) nők körében (N=308), saját szerkesztésű kérdőív segítségével. A statisztikai elemzés során 95%-os valószínűségi szinten matematikai (Mann-Whitney, Kruskal-Wallis, logisztikus regresszió, khi-négyzet próba) statisztikai elemzéseket végeztünk a normalitás figyelembevételével.

Eredmények: A megkérdezettek 95,1%-a gondolta, hogy emlőrák jele a mellben lévő csomó. Azon résztvevők, akik családi körében előfordult emlődaganat ($p=0,021$), és az elválkozás miatt orvoshoz fordulók ($p=0,018$) a tünetekkel kapcsolatosan magas ismeretszinttel rendelkeztek. Aki részt vettek már emlőszűrésen, nagyobb eséllyel végeznek emlő önvizsgálatot ($OR=1,259$; 95% CI=1,094-1,449; $p=0,001$). A szűrési életkorú nők a prevenció pontszám tekintetében magas ismerettel rendelkeztek ($p=0,001$). A hazai népegészségügyi célú emlőszűrésről a megkérdezettek 90,3%-a hallott már, 53,2% kapott meghívólevelet a szűrésre, közülük 52,3% vett részt rajta. A távolmaradás oka legnagyobb arányban a fájdalmas eljárástól (5,8%) és a rossz eredménytől (2,3%) való félelem volt.

Következtetések: Az alacsony szocio-ökonómiai státusszal rendelkezők és a szűrési életkoron aluliak alacsony ismerettel rendelkeznek. Annak ellenére, hogy a kitöltők 97,4%-a vélte úgy, hogy a rendszeres emlőrák megmentheti az életét, a rendelkezésre álló adatok azt mutatják, hogy Tolna vármegyében élő nők emlőszűrésen való részvételi aránya évről-évre csökkenő tendenciát mutat, mely aggodalomra és sürgető intézkedések bevezetésére ad okot.

Kulcsszavak: emlőrák, emlőrákszűrés, mammográfia, attitűd

Speciális táplálkozási szükségletekkel rendelkezők, mint az egészségturizmus „új” célcsoportja

Dr. Beke Szilvia¹

¹*Gál Ferenc Egyetem Egészség- és Szociális Tudományi Kar*

Bevezetés: A táplálkozás mindennapi fiziológiás szükségletünk, mely az elmúlt időszakban számos változáson ment át. A mindennapi életünkben egyre többen szorúlnak valamilyen diétára, akár ételintolerancia, akár olyan krónikus megbetegedés miatt, ahol a terápia szerves részét képezi a diéta. Magyarország turizmusának meghatározó eleme az egészség-, illetve gyógyturizmus, ugyanakkor a kedvező termál- és gyógyvíz lehetősége mellett érdemes tovább gondolni az egyes szolgáltatásokat, főként akkor, ha mindez egy alapvető szükségletre épül.

Módszertan: A tanulmány célja, hogy rávilágítson azon speciális célcsoport turisztikai igényére, akik bármely okból diétára vagy egy-egy élelmiszercsoport kerülésére kényszerülnek, illetve megismerjük mindennek vendéglátói oldalát is, azaz milyen nehézségek jelentkeznek a vállalkozók részéről. A vizsgálat kvantitatív és kvalitatív módszerekkel történt, a vendég igények során kérdőíves felmérés alkalmazásával, melynek célja igényfeltárás, míg a vendéglátói oldalról félig strukturált interjú segítségével. Értékelés a Microsoft Excel, valamint IBM SPSS Statistics 29.0 programcsomaggal készült.

Eredmények: Miután az eredmények kiértékelése folyamatban van így előzetesen annyi megállapítható, hogy a vendégek az étlapon csak a kötelezően alkalmazandó jelölésekkel találkoznak, illetve adott hely rendkívül meghatározza, hogy milyen plusz információhoz tudnak jutni. A mélyebb és részletesebb eredmények bemutatása a konferencia előadás során fog megtörténni.

Következtetések: Már az eredmények elsődleges feldolgozása során jól látható, hogy egy olyan célcsoportról beszélünk, amelynek súlypontja az elkövetkező években folyamatosan növekedni fog. Azon városoknak, amelyeknek az egészségturizmus a fő turisztikai területe a versenyképessége megőrzése érdekében erre oda kell figyelnie, hiszen a vendég elégedettsége a hosszútávon jelentős szerepet játszik az adott desztinációba való visszatérés szempontjából.

Kulcsszavak: *egészségturizmus, táplálkozási szükséglet, diéta, ételintolerancia, allergének*

Egészségmagatartás vizsgálata e-sportolók körében

Hunyadi Kimberli¹, Dr. Cselik Bence¹

¹Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar Fizioterápiás és Sporttudományi Intézet

Bevezetés: A kutatás célja megismerni az e-sportolók sajátos e-sportolási, táplálkozási, illetve alvási szokásait, fizikai aktivitáshoz való hozzáállását, majd ezen paraméterek segítségével helyzetképet kialakítani egészségmagatartásukról.

Módszertan: Az keresztmetszeti kutatás alapját egy anonim önkitöltős kérdőív képezte. A kutatás célcsoportja a 18. életévüket betöltött különböző szinten rendszeresen e-sportolók voltak. A kapott eredményeket leíró statisztikai módszerekkel értékeltük, míg a heti e-sporttal töltött idő és a testtömegindex alakulása, illetve a sporttevékenység mértéke közötti összefüggéseket Khi- négyzet próba segítségével kívántuk feltárni. Az alvási szokások és az e-sporttal eltöltött idő kapcsolatát kétmintás t-próbával teszteltük. Az e-sportolók zöldség- és gyümölcsfogyasztási, illetve folyadékfogyasztási szokásait aránybecslés segítségével a magyar átlaghoz, illetve nemzetközi ajánlásokhoz viszonyítottuk.

Eredmények: Az e-sporttal átlagosan eltöltött heti idő negatív irányú összefüggést mutatott az e-sportolók testtömegindexével. Az e-sporttal átlagosan eltöltött heti idő és a sporttevékenység mértéke között negatív irányú összefüggés volt tapasztalható. Az e-sporttal átlagosan eltöltött heti idő és az átlagos napi alvásidő kapcsolatának vizsgálata során az átlagok között szignifikáns különbség volt megfigyelhető. Az e-sportolók napi zöldség- és gyümölcsfogyasztási szokásait vizsgálva kimondható, hogy a 18-34 év közötti korosztályban, mind a nők és férfiak a napi ajánlott zöldség- és gyümölcsfogyasztásukat tekintve a magyar korosztályos átlag alatt helyezkednek el. Az e-sportolók folyadékfogyasztási szokásait tekintve többségében nem érik el a napi EFSA által ajánlott napi mennyiséget.

Következtetések: A vizsgálat eredményeinek segítségével általános helyzetképet kaphattunk a hazai e-sportolók egészségmagatartásának helyzetéről, mely eredmények alapján ajánlatos a témában további, bővebb kutatásokat folytatni.

Kulcsszavak: e-sport, egészségmagatartás, fizikai aktivitás, táplálkozási szokások

Egy multinacionális vállalat egészségmegőrző programjának hatékonyságának vizsgálata

Dr. Cselik Bence¹, Grozdics Anett², Dr. Borsos Ágnes³, Dr. Girán János⁴, Tumpek Nikolett¹

¹Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar Sportfizioterápiás Tanszék

²Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar

³Pécsi Tudományegyetem Műszaki és Informatikai Kar Belsőépítészeti, Alkalmazott és Kreatív Design Tanszék

⁴Pécsi Tudományegyetem Általános Orvostudományi Kar, Orvosi Népegészségügyi Intézet

Bevezetés: A vizsgálat célja volt az irodai munkahelyekhez köthető – elősorban az ülőmunkával összefüggő – egészségkockázatok csökkentését célzó prevenciós program hatásosságának vizsgálata. A prevenciós program keretében a Pécsi Tudományegyetem Rektori Hivatala dolgozói közül kiválasztott csoport (esetcsoport) részére tréningprogramot szerveztünk, amelynek keretében olyan egyedi mozgásprogramot sajátíthattak el, amelynek rendszeres alkalmazásával az irodai munka okozta egészség kockázatokat csökkenthetik.

Anyag és módszerek: Feltevéseinket a Pécsi Tudományegyetem Rektori Hivatalának ülőmunkát végző dolgozói körében kívántuk vizsgálni. A Rektori Hivatal dolgozói közül kontrollesoport kiválasztása is megtörtént, amely csoport esetében a dolgozók a mozgásprogram elsajátítását célzó tréningen nem vettek részt. A tréningprogram 6 héten keresztül tartott és tartalmazott egy speciális Workpad-et, mely a megfelelő irodai környezet és ergometria kifejlesztésében nyújt segítséget, illetve minden órában egy szabadon választható 10 perces mozgásprogramot. A vizsgálatban bevont személyek önkéntesen vettek részt a vizsgálatban. A vizsgálat prevenciós munkaszakaszát megelőzően mind az esetcsoport, mind a kontroll-csoport tagjai körében kérdőíves állapotfelmérést és testösszetétel mérést végeztünk. A prevenciós program munkaszakasz lezárásánál az állapotfelméréshez használt kérdőív adaptálásával és ismételt testösszetétel vizsgálattal eredményvizsgálatot végeztünk. A kérdőív kitöltése anonim volt, a résztvevőket minden vizsgálati részben egyedi kódolás alapján különböztettük meg.

Eredmények: Eredményeink azt mutatták, hogy a Workpad alapvetően hasznos eszköz a munkahelyi egészségfejlesztésben. A mozgásprogramok közül a séta volt a legnépszerűbb feladat. Az életminőség vizsgálatánál a WHO jóllét indexben pozitív változást tapasztaltunk, főként az kontrollesoport eredményeihez képest. A tréningprogram előtt és után mért testösszetétel mérésekben nem volt tapasztalható szignifikáns különbség.

Következtetés: Összességében elmondható, hogy az irodai ülőmunkát végzők tréningprogramja népszerű volt a dolgozók körében. A Workpad használatát hasznosnak találták, ám, mivel egyre többen dolgoznak számítógép helyett laptopról, így körükben a megfelelő ergometria csak részben valósult meg, erre is kiemelt figyelmet kell fordítanunk a jövőben. A mozgásprogramok közül a séta volt a legnépszerűbb, ez valószínűleg annak köszönhető, hogy a többi feladattal ellentétben nem igényelt tervezést és betanulást, a legegyszerűbben ez volt elsajátítható és megvalósítható.

Kulcsszavak: *prevenció, ülőmunka, iroda munka, ergometria, fizikai aktivitás*

Értékrendszer és az egészségi állapot kapcsolata

Dinnyés Katalin Julianna¹, dr. Pusztafalvi Henriette PhD²

¹Pécsi Tudományegyetem „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Iskola

²Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar

Bevezetés: Egy társadalom egészségi állapota jelentőségteljes, így egy egészséges fiatalság a magyar társadalom számára egy kifizetődő befektetés (Barabás, 2006). A lakosság egészségi állapotának negatív igazolt hatásai megmutatkoznak egyéni szinten, illetve hatást gyakorol az egészségügyi ellátórendszerre is. Az értékeknek meghatározó szerepe van, hiszen ezek mentén alakítjuk az életünket a legapróbb döntésektől kezdve, a fogyasztásunkon keresztül, a mindennapjainkig bezárólag (Pál, 2016; Hofmeister-Tóth, 2003; Barcsi, Dinnyés & Pusztafalvi, 2022). Rokeach (1973) értékfogalma különbséget tesz a célérték és eszközérték között. 1978-ban a magyarok körében a célértékeknel első helyen a béke, másodikként a családi biztonság, harmadik helyen pedig a boldogság szerepelt, míg 2008-ban a család került az első helyre, ezt követi a boldogság és a béke.

Célkitűzés: Kiemelt célunk, hogy igazoljuk az értékek szerepét az egészségi állapot vonatkozásában.

Módszer: Az adatgyűjtési módszerünk a kikérdezés, kérdőívünk közel 50 – több főbb csoportba sorolható – kérdést tartalmazott. Az adatgyűjtéséhez megbízható attitűd kérdőívet, az IRVS Értékek Fontossága és Megvalósítása értékskálát alkalmaztunk, saját kérdésekkel kibővítve, amelyet 380 fő töltött ki összesen. Az adatok feldolgozása SPSS 24.0 statisztikai programmal készült. Az eltéréseket $p < 0,05$ mellett tekintettük szignifikánsnak.

Eredmények: Az egészség, a válaszadók értékrendszer fontossága tekintetében az első (4,83), a megvalósításnál a harmadik helyen szerepel (4,16). Wilcoxon előjeles rangteszt eredményei szerint az értékrendszer fontossága szignifikánsan gyakoribb ($T = 54851$ $Z = -12.310$ $p < .000$ (1-tailed) $r = .631$) ($Mdn = 108$), mint az értékek megvalósulása ($Mdn = 99$), vagyis válaszadóinknak fontosak az értékek, de nem tesznek érte. Az értéklista fontossága között is szignifikáns különbséget találtunk $U = 5129,5$ $Z = -2,585$ $p = .005$ (1-tailed).

Következtetés: A szükségletekre és körülményekre figyelve az egészségtudatosabb életmódra nevelést támogatni és preferálni kell – korosztálytól függetlenül. Fontosnak tartjuk a preventív szemlélet kialakítását, továbbá az inkluzív oktatási közeg megteremtését.

Kulcsszavak: IRVS, értéklista, egészségi állapot, egészségnevelés, egyetemi hallgatók

AZ INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI MINISZTERIUM ÚNKP-23-4 KÓDSZÁMÚ ÚJ NEMZETI KIVÁLÓSÁG PROGRAMJÁNAK A NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS ALAPBÓL FINANSZÍROZOTT SZAKMAI TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT.

4. SZEKCIÓ

Gyógymódok, gyógyhatások az egészségturizmusban

Balneoterápiás gyógymódok regionális különbségei a hazai egészségturizmusban

Dr. Hojcska Ágnes Erzsébet^{1,2}, Dr. habil. Szabó Zoltán^{2,3}, Prof. Dr. Bujdosó Zoltán^{4,5}

¹ *Gál Ferenc Egyetem Egészség- és Szociális Tudományi Intézet, Egészségturizmus Tanszék, Gyula*

² *Fürdővárosok Tudományos Kutatóintézet, Hévíz*

³ *Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet, Georgikon Campus, Keszthely*

⁴ *Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet, Károly Róbert Campus, Gyöngyös*

⁶ *Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Gazdaság- és Regionális Tudományi Doktori Iskola, Gödöllő*

A magyarországi egészségturizmuson belül a gyógyturizmus bázisát a kiemelkedő jelentőségű természetes gyógytényezőkön alapuló balneoterápiás eljárások biztosítják. Ezek a gyógymódok az évi több milliós kezelés-igénybevétel lehetőségével biztosítják a kezelési és rehabilitációs ellátást elsősorban a mozgásszervi betegségekben szenvedő negyven év feletti magyar lakosság számára, de a prevencióban és a rekreációban is növekvő jelentőséget képviselnek. A hazai balneoterápiás (fürdőgyógyászati) gyógymódok tizenegy típusa vehető igénybe a Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő (NEAK) finanszírozásával a lakosság számára. Ezeknek a kezeléseknél az elérhetősége azonban eltérő regionális mintázatot mutat.

Vizsgálatunk során a szekunder kutatás módszerének alkalmazásával a NEAK adatbázisában szereplő fürdőgyógyászati intézményekben igénybe vehető balneoterápiás kezeléstípusok számának regionális különbségeit és változásait analizáljuk a 2019-es (COVID-19 világjárvány előtti év) és a 2023-as év adatai alapján Magyarország statisztikai régióiban. Az adatelemzéshez egyszerű leíró statisztikai módszereket és a területi kutatás módszereit használjuk, valamint a változások mérésére a paraméteres eljárások közül Student-féle egymintás t-próbát alkalmazunk.

A kapott eredmények alapján meghatároztuk a hazai balneoterápiás gyógymódok regionális területi egyenlőtlenségeit, valamint a gyógykezelés-számok pandémia előtti időszaktól a 2023-as év végére történt regionális változásait. Eredményeink azt mutatják, hogy az elérhető kezeléstípusok összesített száma 2023-ra csökkent, mely tendencia jellemző a vizsgált régiókra is, kivéve a Dél-Alföld régióját. Feltérképeztük továbbá a régiók kezeléstípusok szerinti különbségeit és azok változásait. A kapott eredményekből azt a következtetést vontuk le, hogy a hazai gyógyturizmus kínálatát képező vizsgált gyógyturisztikai eszközök regionális elérhetősége nem egyenletes,

ezért azok többdimenziójú fejlesztése szükséges a fürdővárosokban a hatékonyabb betegellátás és az egészségturisztikai kínálat igénybevételi lehetőségeinek fokozása érdekében.

Kulcsszavak: gyógyturizmus, területi egyenlőtlenség, fürdőgyógyászati gyógymódok, fürdőváros fejlesztés, regionális területi vizsgálat

Az allergiamenedzsment problémái és jó gyakorlatok a HoReCa szektorban Magyarországon

Dr. Lugasi Andrea¹, Szegedyné Dr. Fricz Ágnes², Dr. Soós Gabriella^{1,3}

¹Budapesti Gazdasági Egyetem

²Kislépték Egyesület

³Eötvös Loránd Tudományegyetem

Bevezetés: Az élelmiszerallergia és -intolerancia egyre növekvő problémát okoz a fogyasztók körében, mely nyilvánvalóan hatással van a turisztikai, vendéglátóipari szolgáltatókra is. Egyre fontosabb a hatékony allergénmenedzsment rendszerek bevezetése és alkalmazása a mindennapi gyakorlatban, hiszen a speciális elvárásokkal érkező vendégek kiszolgálása fontos, a nem megfelelő szolgáltatás egyre nagyobb piacvesztést jelent. Ugyanakkor a jogszabályi, hatósági előírásoknak és a legkülönbözőbb fogyasztói igényeknek való megfelelés egyre nagyobb terhet ró a vállalkozásokra és nem utolsósorban megemeli a költségeket is. Ezért fontos, hogy megismerjük a vállalkozások fő problémáit az allergén menedzsmenttel kapcsolatban és bemutassuk a jelenleg működő jó gyakorlatokat, melyek hatékonyabbá teheti ezt a funkciót.

Módszertan: Egy Erasmus+ program keretében 4 ország (Magyarország, Törökország, Portugália és Szlovákia) gyakorlatát vizsgáltuk 2023 tavaszán. Jelen tanulmányunkban a magyarországi helyzetet mutatjuk be. A kutatás során mélyinterjúkat készítettünk a szektor képviselőivel. Külön strukturált kérdéssor készült a vállalkozások, a civil szervezetek és hatóság képviselői számára, de ugyanazzal a céllal. A felmérés során kutatóink 27 mélyinterjút készítettek személyesen, illetve online. A beszélgetéseket rögzítettük (az adatvédelem szabályainak megfelelően), majd Arlite programmal leíratottuk és elemeztük. A legfontosabb tapasztalatokat tanulmányban foglaltuk össze, melyhez javaslatokat is készítettünk.

Eredmények: A szervezetek között a leggyakoribb informálási mód a szóbeli tájékoztatás, de a hatóság tapasztalatai szerint ebben vannak hiányosságok. Előnye a viszonylag költségbarát jelleg. A vendéglátásban a szakemberhiány a hatékony allergénmenedzsment komoly gátló tényezője. A gyors fluktuáció megnehezíti az edukációt is. A közétkeztetésben a szabálykövetés magasabb szintű, ugyanakkor itt is gondot okoz az allergének nem tartalmazó ételkészítés és anyagtárolás elkülönítése, konyhatechnológiai megoldásai. Az online szállítás esetén kötelező „előretájékoztatás” sokszor gondot okoz. Gyakori megjelölés írásban vagy szóban, hogy a keresztszennyezés elkerülése nem biztosított. Ezt egy kockázatkerülő megoldásnak látják a szektor szereplői.

Következtetés: Fontos, hogy a turisztikai és vendéglátóipari szektorban nagyobb figyelmet fordítsunk az allergénmenedzsmentre, mert ez a trendek alapján egyre inkább

a versenyben maradás feltétele lesz a jövőben. A hatékony allergénmenedzsment ugyanakkor komoly kihívás a vállalkozások számára, ebben a hatóságoknak, kormányzati szerveknek, oktatási intézményeknek és civil szervezeteknek is támogatni kell a szektort, hogy így a gazdaságos működés mellett a fogyasztó igényeinek is minél magasabb színvonalon meg tudjanak felelni.

Kulcsszavak: *allergén menedzsment, élelmiszer-allergia, jó gyakorlat, HoReCa szektor*

Az afázia zeneterápiája

Juhos-Kiss Eszter¹, dr. Pusztafalvi Henriette PhD²

¹Pécsi Tudományegyetem, Egészségtudományi Kar, Egészségtudományi Doktori Iskola

²Pécsi Tudományegyetem, Egészségtudományi Kar, Egészségbiztosítási Intézet

Bevezetés: A neurológiai zeneterápia és azon belül az afázia zeneterápiája ma még nem megszokott eleme a hazai klinikai terápiás gyakorlatnak, ahogy a belföldi egészségturizmusnak sem, annak ellenére, hogy az elmúlt fél évszázadban számos hazai, de különösen nemzetközi tanulmány született a neurológiai zeneterápia eredményeinek bemutatása céljából. Az előadás az afázia zeneterápiájának direkt és indirekt hatásainak bemutatására fókuszál azzal a céllal, hogy alátámasszuk ennek az alternatív terápiának a létjogosultságát.

Módszerek: Az afázia zeneterápiájának direkt hatásaira irányuló vizsgálathoz a magyar és angol nyelvű szakirodalomból 16 tanulmányt választottunk ki az általunk megszabott kritériumok alapján, melyek összesen kilenc különböző módszert mutatnak be. Közülük hét módszerhez terápiás intervenció is kapcsolódik, melyek számszerűsített eredményeit táblázatban összesítettük. Tanulmányunk kitér az afáziás személyekkel végzett zeneterápiás foglalkozások indirekt hatásaira is. A szekunder hatásokat egy saját szerkesztésű kérdőívvel mértük. A felmérést a 2021 és 2023 között általunk egyéni terápiába vont 28 páciens körében végeztük. Az így kapott eredményeket táblázatban rögzítettük.

Eredmények: A zenei alapokra épülő afáziaterápiák vizsgálati alanyainak 83%-ánál szignifikáns javulást mértek valamely nyelvi területen a terápiás folyamat végén, továbbá a kérdőíves felmérés alapján elmondható, hogy a zenei alapú terápia pozitív hatásai indirekt módon, emocionális szinten is érvényesültek.

Következtetések: Az afázia zeneterápiájának a fellelt szakirodalomban közölt direkt hatásai mellett a járulékos hatások terén is pozitív eredményt mértünk a kutatásunkba bevont résztvevők általános hangulatára és motivációjára vonatkozóan. A bemutatott eredmények tükrében arra következtetünk, hogy érdemes lenne nagyobb hangsúlyt fektetni a zeneterápia klinikai gyakorlatba és a belföldi egészségturizmus szolgáltatásaiba történő integrálására.

Kulcsszavak: Afázia, Stroke, Nyelvi zavarok, Zeneterápia

Fájdalmas menstruáció kezelése fizioterápiás módszerekkel egyetemisták körében

Beleznai Viktória¹, Kalocsai Luca², Salamon András^{1,3}, dr. Császár Gabriella PhD¹

¹ Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar Zalaegerszegi Képzési Központ

² Bakony Integrált Szociális Intézmény Veszprém Vármegye

³ Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Doktori Iskola

Bevezetés: A fájdalmas menstruáció számos fiatal nőt érint, mely befolyásolhatja életminőségüket, teljesítményüket. Kutatásunk célja az egyetemista nők fájdalmainak csillapítása, valamint ezen időszakban tapasztalt panaszok súlyosságának csökkentése volt.

Módszertan: A prospektív, kvantitatív kutatást 2022. októbere és decembere között végeztük, a Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar Zalaegerszegi Képzési Központjában. A vizsgálatban tizenhat 18 és 24 év közötti nő vett részt, 8 fő képezte a tréning csoportot, 8 fő pedig a kontroll csoportot. 12 héten keresztül részesültek core izom tréningben, illetve a menstruáció ideje alatt Kinesio tape került felhelyezésre. A résztvevők kitöltötték a Nemzetközi Fizikai Aktivitás Kérdőív Rövidített Változatát (IPAQ – International Physically Activity Questionnaire Short Form), illetve egy saját szerkesztésű fájdalomértékelő kérdőívet is (BPI - Brief Pain Inventory rövid változata alapján, saját kérdésekkel kiegészítve). A kérdőívek mellett a core-tesztet is elvégeztük. Leíró statisztikai számítások mellett párosított és kétmintás t-próbát, illetve Pearson-féle korrelációt számoltunk IBM SPSS Statistics 23.0 verzió segítségével ($p \leq 0,05$).

Eredmények: A tréning csoport core-izomereje szignifikánsan nőtt ($p=0,012$), valamint a fájdalom mindennapi életre gyakorolt hatása terén (fájdalom interferencia) 35,65%-os javulást tapasztaltunk. A menstruáció alatt tapasztalt átlagos fájdalom terén csak a tréning csoport mutatott szignifikáns javulást. A kezelés előtt nem volt szignifikáns különbség ($p=0,511$) a két csoport között, azonban a második mérésnél már a tréning csoport fájdalma szignifikánsan kisebb lett ($p=0,017$).

Következtetések: A tréning hatására csökkentek a résztvevők fájdalmai, mellyel sikeresen javítottunk a mindennapi tevékenységek során jelentkező panaszokon.

Kulcsszavak: *fájdalmas menstruáció, kinesio tape, core-tréning*

A rezveratrol emberi szervezetre gyakorolt kedvező hatásai - A borban rejlő polifenol

**Szép Hedvig¹, Németh- Gyenese Vivien¹, Sió Eszter¹, Horváthné Tóth
Bettina¹**

¹Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar Zalaegerszegi Képzési Központ

A polifenolok emberi szervezetre gyakorolt kedvező élettani hatásainak vizsgálata évtizedek óta fenntartja a kutatók érdeklődését. Ezen változatos és szerteágazó molekulacsoportot kialakító növényi eredetű másodlagos anyagcseretermékek közé tartozik a rezveratrol. A polifenolok a növényekben leginkább a patogének és az UV sugárzás elleni védelemben játszanak szerepet, illetve részt vesznek a szín-, illat- és ízvilág kialakításában. Áttekintésünk elsődleges célja a rezveratrol hatásainak ismertetése. Az emberi szervezetre irányuló kutatások szerint a rezveratrol védő hatást fejt ki a glikáció, a szabadgyökök képződése, a szív- és érrendszeri betegségek, a cukorbetegség, a gyulladásos és daganatos folyamatok kialakulása ellen. Neuroprotektív hatása révén az Alzheimer- kórral kapcsolatos kutatásokban is egyre nagyobb figyelmet kap. A pozitív hatások megerősítésére a vegyületek összetett hatásmechanizmusa, a vizsgálatban részt vevő alanyok száma miatt további kutatások és klinikai vizsgálatok szükségesek.

Az európai lakosság körében a polifenolok főbb forrásai a gyümölcsök, a zöldségek, a kávé és a tea. Meghatározó szerepe van a vegyületcsoportnak a borban, így borászati kutatások tárgyát is képezi a mennyiségi és minőségi polifenol összetétel, amelyben több tényezőt is figyelembe kell venni. Ilyen például a szőlő feldolgozási és borkészítési technika, a termőhely, a tőketerhelés, a szőlőfajta. Ezen tényezőkből adódó változatosság Magyarország borvidékeinél is nyomonkövethető.

Kulcsszavak: polifenol, rezveratrol, egészség, bor, borvidék

Életmód és állapot összefüggései – funkcionális mozgásminták és a nonspecifikus deréktáji panaszok összefüggéseinek vizsgálata fiatal felnőttek körében

Kasza Blanka Bernadett¹, Nákity Kinga², Dr. Finta Regina¹, Kovács Zita¹, Dr. Sági Mariann³, Dr. Domján Andrea¹

*¹Szegedi Tudományegyetem - Egészségtudományi és Szociális Képzési Kar -
Fizioterápiás Tanszék*

*²Szent-Györgyi Albert Klinikai Központ - Központi Fizioterápiás és Rehabilitációs
Részleg*

³MOZAIK Kiadó Kft.

Bevezetés: A nonspecifikus derékfájdalom gyakorisága az orvos-és egészségtudományok fejlődésének ellenére is növekvő tendenciát mutat, amely így korunk egyik legnagyobb gazdasági és társadalmi terhét jelentő, a mozgásszervrendszert érintő panasz. Hátterében a gerinc – gyakran az életmódhoz is köthető – megváltozott stabilitása és neuromuszkuláris működése áll. A Funkcionális Mozgásminta Szűrés (FMS) az alapvető mozgásminták elemzésére alkalmas. Tanulmányunkban a funkcionális mozgásminták minősége, az általános állapot, a deréktáji panaszok és az életmód közti összefüggéseket vizsgáltuk.

Módszertan: 239 főt vizsgáltunk (40 férfi, 199 nő, átlagéletkoruk: $20,67 \pm 2,1$ év, BMI: $22,47 \pm 3,7$ kg/m²), a résztvevők többsége rendszeresen sportolt, valamint a résztvevők fele szenvedett derék- és nyaki fájdalomtól. A funkcionális mozgásminták felmérése mellett meghatároztuk a deréktáji károsodás mértékét az Oswestry Disability Questionnaire (ODI) használatával, a fájdalom aktuális erősségét a Vizuál Analóg Skálán (VAS) mértük emellett rögzítettük az inaktivitásra, életmódra vonatkozó adatokat. A változók közti kapcsolatot korrelációanalízissel vizsgáltuk.

Eredmények: A testtömegindex és FMS összpontszáma között negatív korreláció figyelhető meg, továbbá a nonspecifikus derékfájdalom és a megnövekedett napi ülésidő összefüggést mutatnak. A rendszeres fizikai aktivitást végzők szignifikánsan magasabb összpontszámot értek el, mint a nem sportoló egyének, közülük a derékfájdalommal rendelkezők szignifikánsan alacsonyabb összpontszámot értek el az FMS teszten azokhoz képest, mint akik nem számoltak be derékfájdalomról.

Következtetés: Eredményeink rávilágítanak a jelentős napi ülésidő és túlsúly mozgásminőséget negatívan befolyásoló szerepére, továbbá arra, hogy az FMS teszten elért teljesítmény nonspecifikus derék és nyaki fájdalom esetén indikátora lehet a mozgásminták károsodásának.

Kulcsszavak: nonspecifikus derékfájdalom, FMS, életmód

Endometriózis és Életminőség: Egészségmagatartás a Fájdalom Intenzitásának Csökkentése érdekében

Szántóri Patricia¹, Prof. Dr. Boncz Imre², Dr. Vajda Réka³

¹ Pécsi Tudományegyetem- Egészségtudományi Doktori Iskola

² Pécsi Tudományegyetem PTE-ETK, Egészségbiztosítási Intézet

³Adjunktus, PTE-ETK, Egészségbiztosítási Intézet

Célkitűzés: Az endometriózis világszerte mintegy 10%-át érinti a reprodukzív korú nőknek. Kutatásunk célja, hogy lehet-e enyhíteni a betegség tüneteit és lassítani a progressziót azáltal, hogy egészséges életmódot követünk, különös figyelmet fordítva a rendszeres, kiegyensúlyozott táplálkozásra és a sporttevékenységre.

Anyag és módszer: Anonim, kvantitatív keresztmetszeti vizsgálatot végeztünk 244 endometriózissal diagnosztizált nő kérdőíves felmérésével. Saját szerkesztésű (szociodemográfiai adatok, tünetek, rizikómagatartás) és validált kérdőíveket tartalmazott (FFQ, IPAQ-SF, EQ-5D-3L). Az adatelemzést 95%-os valószínűség ($p < 0,05$) mellett leíró és matematikai statisztikai módszerekkel végeztük.

Eredmények: 244 kitöltő közül 85 személy tart gluténmentes (továbbiakban GM) és 89 fő tej és tejtermék mentes (továbbiakban TM) diétát, azoknak a személyeknek akik gluténmentes és/ vagy tejmentes étrendet követnek szignifikánsan alacsonyabb a BMI értékük (GM $p < 0,01$; TM $P < 0,001$). Az eredmények alapján a tejmentes és a gluténmentes diétát tartók esetében magasabb fájdalom score-okat tapasztaltunk, mint a nem diétázók esetében. Szignifikáns különbséget kaptunk a hasmenés (TM $p = 0,001$; GM: $p < 0,001$), a sürgető vizelési inger (TM: $p = 0,031$), a fáradtság (TM: $p = 0,002$) és a lelki érzékenység (TM : $p = 0,002$; GM: $p = 0,005$), hasi görcsök (GM: $p = 0,055$), fájdalmas székletürítés (GM: $p = 0,031$), hátfájás (GM: $p = 0,015$) tünetek esetében. Az FFQ segítségével felmért táplálkozási szokásokat összevetettük a tünetek fájdalom scorejaival, a sós nassolni valók gyakori fogyasztása és a gyakori fájdalmas hasmenés között szignifikáns összefüggést találtunk ($p = 0,035$).

Következtetés: Eredményeink tükrében elmondható, hogy a táplálkozási tényezők hatással lehetnek a betegség progressziójára. Ezért szükség van további részletes vizsgálatra.

Kulcsszavak: endometriózis, életminőség, életmód, rizikómagatartás

Magyarországi egészségbiztosítási kiadások elemzése a leggyakrabban előforduló infertilitás kórképhez kapcsolódóan

**Pónusz-Kovács Dalma^{1,2}, Sántics-Kajos Luca^{1,2}, Dr. Pónusz Róbert^{1,2},
Dr. Elmer Diána^{1,2}, Csákvári Tímea^{1,2}, Dr. Boncz Imre^{1,2}**

¹Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar

²Pécsi Tudományegyetem Humán Reprodukciós Nemzeti Laboratórium

Bevezetés: Az infertilitás világszerte 186 millió embert érint. A reprodukív életkorban lévő párok 12-17%-a küzd a nem kívánt gyermektelenséggel, mely egyéni- és társadalmi szinten is jelentős probléma.

Módszer: Kutatásunk során a Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő (NEAK) által szolgáltatott, a Betegségek Nemzetközi Osztályozása kódrendszer (X. revízió) szerint az N9790 kóddal (női infertilitás, k.m.n.) rögzítésre kerülő kórkép betegforgalmi és finanszírozási adatait elemeztünk a 2010. és 2019. évre vonatkozóan. A vizsgálat során meghatároztuk a vizsgált kórképhez kapcsolódó éves beteg, -és esetszámok, valamint kiadások mértékét ellátási formánként és korcsoportonként.

Eredmények: 2019-re a női infertilitás kórkép esetszáma elérte a 275.877 esetet, melyek egészségügyi ellátására a NEAK 5,13 milliárd Ft-ot költött, ami számottevően magasabb, mint a 2010-es évben (207.554 eset; 1,99 milliárd Ft). A vizsgált időszakokban a legjelentősebb betegforgalmat a járóbeteg-, majd a gyógyszer-ellátás területén rögzítettek, míg a költségek tekintetében a fekvőbeteg-ellátás, azt követően a gyógyszerellátás területén mutatkoztak a legmarkánsabb kiadások. A fekvőbeteg-ellátás egy esetre jutó kiadása 2010-ben 88.476 Ft volt, míg 2019-ben több mint kétszeres mértékben emelkedve elérte a 196.294 Ft-ot. 2010-ben a „30-39” éves korosztálynál mutatkozott a legnagyobb igénybevétel és a NEAK által fizetett egészségügyi kiadások (1,37 milliárd Ft); melyet „20-29” éves korosztály betegforgalma és kezelési költségei követtek. 2019-ben szintén a legnagyobb betegforgalmú „30-39” éves korosztály kezelésére fordított költségek voltak a legmagasabbak (2,72 milliárd Ft), melyet a „40-49” éves korcsoport betegforgalma és egészségügyi kiadásai követtek (2,01 milliárd Ft).

Következtetés: A női infertilitás kórkép igénybevétele 32,9%-os emelkedése mellett az egészségbiztosító 2019-re 2,4-szer magasabb összeget fordított, mint 2010-ben.

Kulcsszavak: *női infertilitás, Magyarország, betegségteher, egészségbiztosítási kiadások*

5. SZEKCIÓ

Családok lehetőségei az egészségturizmusban

Betegutak vizsgálata ritka betegséggel élők körében

Kiss Zsoltné¹, Dr. Karácsony Ilona Hajnalka PhD²

¹Vas Vármegyei Kormányhivatal Népegészségügyi Főosztály

²Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar

Bevezetés: Ritka betegség definíciója: egy betegség legfeljebb 2000 emberből egy főt érint. Célunk volt vizsgálni, a ritka betegek körében a diagnosztikus folyamatot, kezelésük igénybevételét befolyásoló faktorokat.

Vizsgálati módszertan: Kvantitatív keresztmetszeti vizsgálatunk adatgyűjtését ritka betegséggel élők körében (n=104) célcsoport specifikus online platformon saját szerkesztésű kérdőív felhasználásával végeztük. Az adatok elemzése leíró statisztika módszerekkel, valamint khi-négyzet próba, ANOVA, t-próba és korrelációs számítás segítségével valósult meg ($p \leq 0,05$).

Eredmények: A kutatásba bevontak (M=45 év) 2/3 lakott a fővárosban, illetve a megyeszékhelyen, közel fele volt nő, fele rendelkezett felsőfokú végzettséggel. A ritka betegség első tüneteinek megjelenését követően a betegség diagnózisának felállítása a minta 3/4-nél 1 évnél több időt vett igénybe átlag $8,75 \pm 12,10$ évet. amit nem befolyásolt az iskolai végzettség és a lakóhely ($p > 0,05$). Ellenben az életkor, valamint az első tünet és a diagnózis felállítása közötti idő kapcsolatát vizsgálva pozitív irányú, közepes korrelációt igazoltunk ($p < 0,05$). A ritka betegség első tünete és a diagnózis felállítása között a férfiak esetében 6,09 év telt, míg ez a nőknél ennek duplája M=12,0 év volt ($p < 0,05$). A diagnózis megállapítása 45,19% arányban klinikán / kezelő centrumban, míg a kezelés már 76,7% klinikán / kezelő centrumban / megyei kórházban valósult meg. A diagnózisának felállításának helyszíne nem volt hatással az első tünetek és a diagnózis felállítása között eltelt időre ($p > 0,05$). A betegek 57,69%-ánál komorbiditás volt tapasztalható, akiket nagyobb arányban kezeltek klinikákon / centrumokban ($p < 0,05$).

Következtetések: Adataink alapján ezen betegek esetében a betegút több évet vesz igénybe, hosszú, illetve az érintettek körében jelentős mértékű a komorbiditás, ezért kiemelten fontos, hogy az egészségügyi szakemberek képzésük során ismerjék meg a ritka betegségekkel érintettek tovább irányítási és ellátási útvonalait az ellátórendszerben.

Kulcsszavak: ritka betegség, betegút, befolyásolási faktorok

A gravidák várandósgondozással kapcsolatos tájékozottságának, complaine-nek felmérése az egészségműveltség tükrében

Dr. Karácsony Ilona PhD¹, Németh-Herczeg Kitti²

¹Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar

²Vas Vármegyei Markusovszky Egyetemi Oktatókórház Védőnői Szolgálat

Bevezetés: Vizsgálatunk célja volt a gravidák várandósgondozással kapcsolatos tájékozottságának, complaine-nek felmérése az egészségműveltség tükrében.

Módszertan: Kvantitatív, keresztmetszeti kutatásunk célirányos szakértői mintavétele során 130 grvida töltötte ki az online felületre feltöltött saját szerkesztésű kérdőívünket, melynek része volt egy standard kérdőív is (European Health Literacy Survey). A kitöltők olyan várandós nők voltak, akik a II. és III. trimeszterben jártak, és az első gyermeküket várták. A kapott adatok elemzése során két változó kapcsolatának meghatározásához chi négyzet próbát, korrelációs számítást és egyutas varianciaanalízist ($p < 0,05$) használtunk.

Eredmények: Az egészségműveltség értékelése során a minta 29,23%-a tartozott az elégtelen, 53,08%-a problémás kategóriába, míg a kitűnőbe csupán 14,62%-a. A kismamák 42,3%-a ítélte jónak / nagyon jónak tudását a várandósgondozás folyamatáról, míg az ez irányú tudásteszt 71,7%-os teljesítményt mutatott. A megkérdezettek szülésre vonatkozó ismereteiket önbevallás alapján 57,69% jónak ítélte meg, míg saját készítésű tudástesztben a maximális pontértéket a minta 48%-a ért el. Mind a szubjektíven megítélt, mind a tudástesztben mért szüléssel, illetve a várandósgondozással kapcsolatos ismeretek átlagértékei közel azonosak voltak a minta egészségműveltség szintjének egyes csoportjaiban ($p > 0,05$). A megkérdezettek egészségmagatartási attitűdjét elemezve igyekeztek odafigyelni és tudatosan készülni a gyermekük fogadására, amit az egészségműveltség szintje ezen belül is a prevenció alkategória pozitívan befolyásolt ($p < 0,05$). A várandósgondozás folyamatában résztvevő szakemberekkel kapcsolatos együttműködés mértéke és a várandósgondozás feladataival kapcsolatos tudás között nem bizonyítottunk korrelációt ($p > 0,05$).

Következtetések: A gravidák egészségműveltsége, illetve a várandósgondozás folyamatáról szóló tudás szintje kevés, de a szüléssel kapcsolatos ismereteik bővebbek. A jövőben fontos feladat minden egészségügyi szakember számára, aki a várandósgondozásban részt vesz, hogy kiemelt figyelmet fordítson a várandósgondozás rendszerével, feladataival kapcsolatos ismeretek átadására, illetve a gravidák egészségműveltség szintjének emelésére.

Kulcsszavak: egészségműveltség, várandós, együttműködés, várandósgondozással / szüléssel kapcsolatos tudás

Újra visszatérés a COVID utáni életbe – iskolai szociális munkások tapasztalatai a mindennapi élettel kapcsolatban a gyermekek/fiatalok szemüvegén keresztül

Herczeg Viktória¹, Dr. Beke Szilvia¹

¹ Gál Ferenc Egyetem Egészség- és Szociális Tudományi Kar

Bevezetés: 2018. szeptember 1-jétől a törvény erejénél fogva, az 1997. évi XXXI. törvény értelmében, a Család- és Gyermekjóléti Központok az általános szolgáltatási feladatain túl biztosítja az óvodai és iskolai szociális segítő tevékenységet a nevelési és oktatási intézményekben. A szakemberek rendelkeznek azokkal az ismeretekkel, illetve képességekkel, készségekkel, amelyek lehetővé teszik számukra, hogy a gyermek fejlődését veszélyeztető problémákat korán felismerje, és azok elhárítása érdekében hatékony segítséget nyújtson az érintetteknek jelenleg három beavatkozási szinten: egyéni konzultációkon keresztül, csoportfoglalkozások keretében és közösségi rendezvényeket való részvétellel.

Módszertan: A tanulmány célja, hogy rávilágítson a COVID utáni időszakot követő újbóli jelenléti oktatás során felszínre kerülő problémákra, melyek a gyermekeket és fiatalokat érintették. A feltárás fókuszában az általuk (szociális munkásként dolgozó kollégáknak) elmondott változások állnak, melyek az otthoni mindennapokat, életminőséget, életmódot befolyásolták. A kevert módszertanon alapuló kutatás az egymásra épülő magyarázó felépítést követi, melynek kvantitatív része egy önállóan összeállított kérdőív segítségével történt, a kvalitatív adatgyűjtés pedig félig strukturált interjú keretén belül. A kvantitatív adatok elemzése IBM SPSS Statistics 22.0 programcsomaggal történt.

Eredmények: Az eredmények értékelése még folyamatban van, de az adatfelvétel során már előzetesen megállapítható, hogy a COVID a legtöbb család életének több szegmensében is változást hozott, melyek a felmerülő problémák mennyiségét és mélységét tekintve erős lenyomatot hagytak a gyermekek/fiatalok mentális és fizikai egészségén is.

Következtetések: Már az eredmények elsődleges feldolgozása során jól látható, hogy - attól függetlenül, hogy a felmerülő problémák korosztályonként más és más formában kerülnek felszínre – a COVID és az az utáni offline jelenlét a kapcsolatokról, mentális és fizikai egészségről, anyagi biztonságról alkotott képet jelentős mértékben megváltoztatta. A családoknak a mindennapi életük újratervezésén túl, a gyermekeikkel kapcsolatos problémákkal is szembesülniük kellett, melyek lecsapódásának egyik elsődleges helyszíne a nevelési és oktatási intézmény.

Kulcsszavak: *óvodai és iskolai szociális segítők, COVID, offline jelenlét, életmód, újratervezés*

A fenntartható gyakorlatok hatásai - egy zalakarosi szálloda vendégelégedettségi eredményei nyomában

Jandzsó Alexa¹, Dr. Péter Erzsébet¹

*¹Pannon Egyetem Nagykanizsa - Körforgásos Gazdaság Egyetemi Központ,
Alkalmazott Gazdálkodástani Intézet*

A szállodai szektor jelenleg paradigma váltáson megy át a fenntarthatóság irányába, amit a környezet romlásával, a társadalmi elszámoltathatósággal és a gazdasági robusztussággal kapcsolatos globális félelmek készítenek. Ennek a tanulmánynak az a célja, hogy igazolja a fenntarthatóságról alkotott felfogást a szállodaiparon belül, ahogyan azt a vendégek érzékelik. Ahogy az utazók egyre inkább tudatában vannak ökológiai lábnyomukkal, az értékeikhez igazodó és a környezettudatos gyakorlatok iránt elkötelezett szállodák előtérbe kerülhetnek.

A vizsgálat elismeri a fenntarthatóság átfogó keretét a szállodai szektoron belül, hangsúlyozva az iparág hozzájárulását a környezetvédelemhez és az éghajlatváltozás enyhítéséhez. A fenntartható gyakorlatok integrálása kiemelten fontossá válik azon szállodák számára, amelyek a környezettudatos fogyasztók egyre nagyobb részét kívánják vonzani.

Kvantitatív vizsgálatunk során szisztematikus mintavételezést végeztünk egy zalakarosi négycsillagos szálloda vendégei körében. Ezenkívül a feltáró vizsgálat eredményeit SWOT analízisbe foglaljuk össze, amely a vendégek által megfogalmazott nézőpontokat mutatja be, ezáltal betekintést ad elvárásaikba és tapasztalati megfigyeléseikbe.

A fenntarthatóság fontosságáról a különböző demográfiai csoportok között. A Z generáció olyan csoportként jelenik meg, amely jelentős hangsúlyt fektet a fenntarthatóságra, igazodva a megnövekedett környezettudatosság globális trendjéhez.

A tanulmány betekintést ad a vendégek fenntarthatóságra vonatkozó ismereteinek fejlődésébe a szállodaiparon belül. Hangsúlyozza a szállodai gyakorlat és a vendégek kooperációját, felvázolja a generációk közötti különbségek hatását, és feltárja a fenntartható kezdeményezéseket elfogadó szállodákkal kapcsolatos lehetséges gazdasági következményeket.

Kulcsszavak: *fenntarthatóság, körforgásosság, szálloda*

A KULTURÁLIS ÉS INNOVÁCIÓS MINISZTERIUM ÚNKP-23-1 KÓDSZÁMÚ ÚJ NEMZETI KIVÁLÓSÁG PROGRAMJÁNAK A NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS ALAPBÓL FINANSZÍROZOTT SZAKMAI TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT.

Az autizmus spektrum zavarokban érintett személyek korlátozott egészségügyi lehetőségei

Trixler Bettina¹, dr. Pusztafalvi Henriette PhD²

¹Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar, Egészségtudományi Doktori Iskola

²Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar, Egészségbiztosítási Intézet,
Egészségfejlesztési és Népegészségtani Tanszék

Bevezetés: Az autizmus spektrum zavarok diagnózissal rendelkező személyek a mindennapi tevékenységek során számos nehézséggel szembesülnek. A szocio-kommunikációs és viselkedési tünetek a szolgáltatások igénybevételét is kedvezőtlenül befolyásolhatják a nem adaptált ellátási formák miatt, ezáltal elszeparálva a személyt számos lehetőségtől.

Módszertan: A PubMed adatbázisban vizsgáltuk meg az 1993-as évtől kezdődően a 2024. évig bezárólag az egészségturizmussal kapcsolatos kutatásokat. A „health tourism”, „medical tourism”, „autism”, „autism spectrum disorders” és a „disability” kulcsszavakra keresve a témába illeszkedő tanulmányt nem eredményezett a szakirodalmi kutatás.

Eredmények: A fogyatékossgal élő személyek között a szegénység aránya lényegesebb magasabb az általános populációhoz képest. Korlátozott lehetőségeikhez mérten kevesebb alkalom adódik a szolgáltatások igénybevételére. A tünetek jelentkezése, olykor erősödése, a kommunikációs gátak, a közlekedés okozta nehézségek és a család terheltsége mind-mind közre játszhat a jelenség manifesztálódásában. A szolgáltatók részéről a speciális környezet kialakítása extra kiadásokat eredményezhet. Az érintettektől független igénybe vevő feleket is folyamatos alkalmazkodásra készítheti, mely további konfliktusokat idézhet elő. Az összetett igények megértése és kiszolgálása csak szakmai együttműködés révén lehetséges.

Következtetés: Az érintett személyeknek számtalan nehézséggel kell szembenéznük az egészségügyi ellátások igénybevétele során, mely életük számtalan fázisára rányomhatja a bélyegét. Kihívást jelent megfelelő szakember és ellátóhely felkeresése, mely a családok életét jelentősen befolyásolhatja. A társadalmi kirekesztés áldozataivá válnak, bio-pszicho-szociális jóllétük kifejezetten veszélyeztetett, a lehetőségek száma pedig korlátozott. A fogyatékossg és az utazás kapcsolatára is kevés tanulmány terjed ki, így a lehetőségek megvizsgálása sok akár új esélyt is adhat a fogyatékossgal élő személyek számára. A társadalmi befogadás előmozdítása a kulcsa lehet a folyamatnak.

Kulcsszavak: autizmus, egészség turizmus, hiányosságok, kihívások

Hazai rendezésű, közepes méretű vívóversenyek turisztikai hatásának vizsgálati keretrendszere

Hoffbauer Márk¹, Dr. Ács Pongrác¹, Dr. Laczkó Tamás¹

¹Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar

Bevezetés: A hazai párbajtőrvívás a 2000-es évek elején alakított ki egy stabil, sportegyesületek, sportszakma és szülők által jól tervezhető versenysorozatot. A Kulcsár Győző védnöksége alatt létrehozott viadal az Olimpici Grand Prix nevet kapta, melynek mindegyik állomásán átlagosan 600 fő indul, 3 nap alatt. A versengés hat helyszínen valósul meg az év során: Hajduhadháza, Szolnok, Budapest, Pécs, Békéscsaba, Balatonfüred. A szervezői oldal az elmúlt években számtalan esetben ütközött problémába a teremfoglalás, helyszíneresés kapcsán, hiszen a rendező városok önkormányzatai az egyszerű nyereség realizálása érdekében a terembérletek esetében magas összegeket kértek. Az önkormányzatok szemléletében nem jelenik meg a három napos verseny során történő turisztikai és egyéb költségek nagysága vagy annak mérésének igénye. A kutatás célja egy a közepes méretű vívóversenyek turisztikai hasznának feltérképezése.

Módszertan: A kutatás célcsoportjaként a versenyre érkező kísérők (szülők) kerültek meghatározásra. Az google form alapú, a versenyhez kapcsolódó közösségi oldalakon elérhető strukturált kérdőív a következő kérdésekre fókuszál: demográfiai adatok, a verseny helyszínére történő utazás módja, eszköze, versenyen tartózkodás ideje, szállás igénybevétel, költségek nagyságrendje, megtekintett turisztikai látványosságok. A kérdőív eddig két helyszínen került tesztelése, 2023 márciusában Pécsen, novemberben Szolnokon.

Eredmények: A kérdőív pilot jellegű tesztelése során számos értékes eredményt került napvilágra, melyek alapján a végleges kérdőív kialakítása 2024-ben megtörténik, kialakítva a közepes méretű vívóversenyekhez kapcsolódó turisztikai eredmények mérhetőségének keretrendszerét.

Következtetés: A hosszú távra tervezett kutatás célja, hogy első körben a rendező egyesületek az önkormányzatok irányába alátámasztott turisztikai adatokat tudjanak átadni, mely révén a városok mérlegelhetik a bérleti díjat és egyéb támogatásokat a városok irányába.

Kulcsszavak: vívás, Olimpici GP, közepes méretű sportversenyek

Koraszülésben érintett apák megküzdésének vizsgálata és lehetséges megoldásai egy kvalitatív kutatás tükrében

Monostori Dóra^{1,2}, dr. B. Erdős Márta³

¹*Szegedi Tudományegyetem, Egészségtudományi és Szociális Képzési Kar*

²*Pécsi Tudományegyetem, Egészségtudományi Kar, Egészségtudományi Doktori Iskola*

³*Pécsi Tudományegyetem, Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar, Társadalmi Kapcsolatok Intézete*

Bevezetés: Világszerte az élveszületések több mint tíz százaléka koraszülés. Míg a koraszülő anyák élményeit gyakran vizsgálják, addig az apák szülés körüli és a koraszülött intenzív ellátáshoz (PIC) kapcsolódó élményeinek kutatása új témának számít, a hazai kutatások pedig szinte teljesen hiányoznak. Ugyanakkor ismert, hogy a szülő és a csecsemő közötti kötődés meghatározó a későbbi szülői viselkedés kialakulásában. Egyre több tanulmány foglalkozik az apák szerepével a gyermek érzelmi fejlődésében.

Módszertan: Újszülött intenzív osztályon kezelt koraszülöttek szüleinek megküzdését vizsgáló kutatás keretében, segítő szakemberek készítettek interjúkat koraszülöttek szüleivel, elsősorban anyákkal, de tíz apa is volt a megkérdezettek között. Az interjúk a megkérdezettek belső élményeire fókuszáltak. Kvalitatív kutatásunkat ezen a mintán az interpretatív fenomenológiai analízis (IPA) módszerével végeztük, amelynek fókuszában a megélt tapasztalattal kapcsolatos jelentésadó folyamatok vizsgálata áll.

Eredmények: A felmerülő témák közül a legáltalánosabb a hirtelenség, váratlanság, felkészületlenség, ami a fenyegető veszély érzékelésével párosul: „nem tudtam, hogy mi lesz evvel a gyerekkel, hogy élve marad vagy nem, és még, még szeretni sem, érezni sem mertem semmit.” „Minden telefoncsörgésnél a szívem összeszorult, mert nem tudtam, hogy most milyen híreket fogok kapni.” A gépek, a fertőzésveszély, a koraszülöttek kicsi súlya, törékenysége ijesztő. Általában elmarad az apa által támogatott szülésélmény, és nem várt próbatételek következnek. A hosszú kórházi kezelés átalakítja a család életét, a szülők aggódnak a gyermek életéért és a várható élet minőségéért.

Következtetés: Kutatásunk felhívja a figyelmet a koraszülésben érintett apák számára nyújtott érzelmi támogatás jelentőségére, kiemelve az apai szerepkészlethez alkalmazkodó támogatási módszer megválasztását. Szegeden egy európai uniós projekt keretében modell jelleggel koraszülésben érintett apák támogató csoportját alakították ki szakemberek, amely bemutatásra kerül az előadásban.

Kulcsszavak: koraszülés, apai megküzdés, interpretatív fenomenológiai analízis, apák támogató csoportja

SESSION 6

Red Dao herbal bath: a tradition with the potential to become medical tourism in Vietnam

Le Thuy Linh¹, Dr. Éva Erdélyi¹, Dr. Csilla Szalók²

¹BBU FCHT Department of Methodology for Business Analyses

²BBU FCHT Institute of Tourism and Hospitality

Introduction: In the 21st century, people are placing an increasing emphasis on maintaining good health. Health tourism is of particular importance globally and is also receiving attention because resources for health are limited which has an impact worldwide. It can be seen that there is a perception that the potential in Vietnam is not being fully exploited. The research is based on a traditional and unique herb-based spa attraction and examines the potential of a traditional spa tourism destination.

Methodology: A complex analysis has been undertaken to see if there is a need and among whom to promote the locally known potential more widely. The study gathered various secondary sources to gain insights into Sa Pa's tourism landscape and the medicinal value of the Red Dao herbal bath and data from over 300 tourists in the form of a questionnaire survey. Additionally, interviews were conducted with different target groups for a better understanding of the demand.

Results: At present Red Dao herbal bath is mainly used by residents and passing visitors, or those who have heard of it by word of mouth, but commercial exploitation has not yet been achieved. Findings suggest that Sa Pa possesses significant potential for medical tourism due to its favorable climate, abundant natural resources, and traditional healthcare practices. Challenges include limited awareness of the Red Dao herbal bath in the market and competition with other wellness tourism offerings.

Conclusion: Key recommendations include improving the quality of services, increasing promotional efforts, developing, and preserving traditional medicinal plants, enhancing community engagement, and pursuing the registration of the Red Dao herbal bath as a recognized medical treatment. These initiatives aim to position Sa Pa mountains as a prominent medical tourism destination in the future, contributing to regional economic development and the well-being of both tourists and the local community.

Keywords: *attraction, herbal bath, tourism, tradition, Vietnam*

Uncovering The Wellness Experiential Factors on Building Destination Loyalty in Selected Upper-Scale Classified Hotels of Coastal Kenya

Silyvia Askine Achieng^{1,2}

¹PhD Student -Kenyatta University

²Hospitality management educator at Kenya Coast National Polytechnic, Kenya

Introduction: Wellness experiential factors influence the selection of hospitality destinations. However, not all hospitality destinations have incorporated wellness experiential factors in their marketing approaches. Therefore, this study seeks to uncover wellness experiential factors, influencing destination loyalty of Coastal Kenyan classified hotels. The study will be anchored by self-determination theory, push and pull motivators theory, social cognitive theory, and the planned behaviour theory to gain a deeper understanding.

Methods: The study will seek to uncover (1) the wellness experiential factors that influence destination loyalty in Kenya, (2) to what extent safety measures influence destination loyalty and moderate the influence of wellness experiential factors on destination loyalty. The population comprises both domestic and international tourists who visit the Coastal Kenyan classified hotels. The research will be conducted in the selected 5 and 4 -star ratings, hotels in Mombasa, Kilifi, and Kwale Counties, Kenya. This study will analyze data (survey and interviews) with quantitative and qualitative methods, a mixed methods design. A sample size of respondents will be targeted from 20 selected upper scale classified hotels. Additionally, a sample the suitable informants inside hotels, like food and beverage managers, spa managers, and executive chefs, will be interviewed.

Results: Quantitative data will be analysed using descriptive statistics such as mean, percentages, and standard deviation and Pie charts, bar graphs, and tables used for data presentation. Linear and multiple regression analyses will be used to determine the relationship and test the alternative hypothesis. We expect that the dimensions of product/service, physical fitness and mental/spiritual dimensions of the service will positively influence destination loyalty. However, we expect that safety measures will moderate the effect of loyalty determinants.

Conclusions: Uncovering the determinants of the wellness experience on destination loyalty will help upper-scale classified hotel of coastal Kenya to improve their competitiveness in the world market of health tourism.

Keywords: *Wellness experiential factors, destination loyalty, Upper scale classified hotels*

Towards a Healthier Future: The Role of Mindfulness-Based Tourism Products

Dr. Attila Lengyel¹

¹University of Debrecen, Faculty of Economics and Business, Coordination and Research Centre for Social Sciences

Introduction: The intersection of tourism and holistic wellness, particularly through mindfulness-based practices, is redefining the quest for health in the context of global travel. Mindfulness, with roots in Eastern meditation practices, has entered the tourism sector as a transformative element, contributing to the sustainability and well-being of both individuals and communities. This paper investigates how mindfulness-based tourism products (MBTPs) can enhance the tourist experience, facilitate personal growth, and promote a sustainable future.

Method: Adopting an interdisciplinary approach, this study synthesizes empirical research across psychology, tourism and mindfulness to explore the integration of mindfulness in tourism. An in-depth literature review examines the correlation between mindfulness practices and a spectrum of health benefits, which are presented within a conceptual framework. This framework showcases the diverse and interconnected outcomes of mindfulness, such as increased compassion, reduced stress, and improved cognitive functions, which can be leveraged to enrich tourism experiences.

Results and Discussion: The findings reveal that mindfulness practices lead to a comprehensive range of physical, psychological, and spiritual benefits. These include enhanced immune function, reduced medical costs, increased efficiency, and improved psychosomatic health, all of which are pertinent to creating transformative tourism experiences. The paper discusses how these benefits can be actualized through MBTPs to support inner growth, community well-being, and sustainable tourism development. The potential of MBTPs to foster increased awareness and conscious consumption patterns among tourists is also explored, highlighting the role of mindfulness in promoting environmental responsibility and cultural appreciation.

Conclusion: The analysis culminates in the proposition that MBTPs hold significant promise for the future of tourism. By facilitating transformative experiences that prioritize well-being and environmental stewardship, mindfulness practices within tourism can lead to a paradigm shift towards more meaningful and responsible travel. The conclusion underscores the need for the tourism industry to embrace mindfulness not just as an adjunct but as a central component of the tourist experience, reorienting the industry towards practices that foster personal growth, community connection, and sustainability. As the paper suggests, the integration of mindfulness into tourism

products can reshape the industry, aligning it with the aspirations of modern travelers seeking transformative and rejuvenating journeys.

Keywords: *tourism, mindfulness, wellbeing*

Wellness Trends and Their Impact on Students' Perceptions and Career Prospects

Mihaela Škrlić Brglez¹, Jerneja Lešnik PhD¹

¹*Vsgt Maribor - Vocational College of Catering And Tourism Maribor*

Introduction: In an era where health and well-being are increasingly becoming a global priority, understanding the latest trends in the wellness sector is of paramount importance (GWS, 2024). These trends, which range from a return to basic well-being principles to the integration of interdisciplinary approaches and innovative practices, are shaping the future of wellness and well-being. There are several trends that paper addresses, namely the back-to-basics trend that emphasizes the importance of simple, natural, and holistic approaches to well-being (GWS, 2023; cf. Okumus and Kelly, 2023). Inclusion as an overarching pattern of wellness and wellbeing on the one hand and exclusivity of high-price wellness products on the other are one of the widespread key trends in the wellness sector (McKinsey, 2024; Housing Learning and Improvement Network, 2019). The last wellness trend refers to the integration of local culture, heritage, and nature in well-being and tourism products. This article aims to explore these global wellness trends and their implications for students of wellness.

Methods: This research was conducted in January 2024 among seven students, aged 20 – 24, attending wellness module at the Vocational College for Catering and Tourism Maribor. A mixed-methods approach was used to gain a comprehensive understanding of students' perceptions and experiences of wellness trends. This approach combined a quantitative and qualitative type of research.

Results: The quantitative part of the research revealed several key motivations for students to engage in wellness. These motivations are primarily related to health (6 participants), nature (5 participants), beauty and care (4 participants), with half of the participants also emphasizing the spiritual aspect. The areas that align with their values and interests are predominantly nature, innovation, environment, personal growth, and creativity. Focus group results have shown the importance of basic wellness principles such as self-awareness, listening to one's own body, and satisfying basic needs like sleep, nutrition, rest, social interaction and safety. During the discussion, the value of integrating local cultural assets and nature into well-being and tourism products has been recognized. They also discussed the potential business opportunities related to these trends.

Conclusions: The research findings indicate that wellness trends organically emerge from an individual's lifestyle. Several trends, including inclusion, back to basics, and interdisciplinarity, were identified as areas of business interest. The discussion led to the realization that the participating students are more self-connected and less reliant

on technology than what is generally assumed about Generation Z. The students' relationship with technology is tied to their sense of community. They view technology more as a tool for fostering inclusion and community participation, rather than as an integral part of their identity. In other words, for this generation, technology is seen as a facilitator or enabler that helps them achieve their goals, rather than being a goal in itself. Despite minor differences in understanding global wellness trends, the discussion generally concluded with a focus on basic needs and values. Traditional values emerged as the foundation of wellbeing. Inclusion was more supported than exclusivity, indicating a sustainable approach. This research lays a solid foundation for further studies and practical applications targeting the younger generation. The findings suggest that the primary focus should be on building upon basic trends, where young people see their business opportunities. It is recommended to increase the promotion of its broad spectrum and extensive benefits to well-being. This will not only enhance public awareness but also contribute to the career prospects of these young future professionals in the field of wellness and wellbeing.

Keywords: *wellness trends, students perception, career prospects, back to basics*

Recreational habits of people with disabilities

Dr. Hideg Gabriella¹, Peter Mokaya²

¹*University of Pécs Hungary, Faculty of Health Sciences, Institute of Physiotherapy and Sports Science*

²*University of Pécs Hungary, Faculty of Health Sciences, Doctoral School of Health Sciences*

Introduction: Recreation, as a culture of spending free time, as a means of restoring the ability to perform work, is playing an increasingly important role these days. All of this is no accident, in our globalized world the changes in leisure habits, whether active or passive recreation, have become understandable. It is not a problem for able-bodied members of society to participate in a leisure activity or a branch of intellectual recreation, but a part of society with disabilities assumes that they can make limited use of the wide range of recreation.

The purpose of our research is to explore and present the recreational opportunities for people with disabilities in Hungary.

Material and methods: Literature research and presentation of its results. Our keywords: disabled people, recreation, free time, disadvantage.

Expected results: In our work, based on the available Hungarian literature, we review the recreational and leisure habits of people with disabilities. All of this forms the basis of our later research, which would create a comprehensive picture of the topic based on a wider questionnaire survey.

Keywords: *disabled people, recreation, free time, disadvantage*

Current challenges of healthy lifestyle among students of wellness VSGT Maribor Slovenia

Tatjana Klakočar, prof.šv.vzg.¹

¹Vocational Colledge of Hospitality and Tourism Maribor

The Vocational Colledge of Hospitality and Tourism Maribor (Slovenia) strives to actively engage with the economy and teach skills needed to be successful in practice. To this end, methods of acquiring professional skills are continuously improved to enable students to acquire knowledge effectively. The wellness study programme is designed in such a way that the theoretical lectures and tutorials on individual subjects are also oriented towards practical knowledge of the meaning and structure of wellness activities. Field exercises take place in a natural environment and allow the acquisition of skills in real-life situations, with an integrated experience of organizing and implementing wellness activities. Students keep their own health diaries, where they record information on physical activity, fitness test results, psychophysical well-being, diet, and sleep over a period of four months. Data were collected using a quantitative questioning method on a sample of 26 students for the academic year 2023. More than half of the respondents regularly kept a diary and completed the mandatory requirements. Seventy % of the respondents estimated that their lifestyle had improved as a result of maintaining a Health Diary. A quarter of the students strongly agreed that the diary is an excellent tool to motivate a healthy lifestyle and will continue with the exercise. In order to be able to guide their clients well, future professionals need to know and practice the basics of healthy living and exercise in order to be able to advise the client on functional wellness procedures based on the psycho-physical well-being they have been diagnosed with.

Keywords: *wellness, healthy lifestyle, health diary*

Intricacies Of Medical Tourism In Developing Countries: Stakeholders Perspective

Prof. Anne Aseey¹, Carol Kirwa¹

¹University Of Nairobi

Medical tourism in reflects one who needs some form of medical attention not available where he/she is based or needs more specialized and enhanced health care services in another geographical space. This has become a big tourism and market with many players and stakeholders in different sectors combining forces for its operationalization. In developing countries like in Africa where health care services are still not comparable to developed countries, medical tourism has been to some extent, a fall back to better quality health care services. In this paper, we look at the health care sector in Kenya and the emerging new concept of medical tourism. The study will look at how the health sector operations has led to increased demand for health tourism, who are the stakeholders in medical tourism, changes it has brought about and the challenges associated with it. This article will generate some new knowledge on medical tourism within the context of a developing country which can help researchers, policy makers and other stakeholders on the concerns of emerging issues on medical tourism and its impact on the health sector ecosystem.

Keywords: *Care services, health care ecosystem, medical tourism. Policy maker's researchers,*

Kiadja:
Pécsi Tudományegyetem
Egészségtudományi Kara